

Biblioteques de Barcelona

INFORME

***BIBLIOTEQUES DE BARCELONA 10 ANYS +
NOUS REPTES I NOVES OPORTUNITATS***

Del Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010
a les propostes per al 2020

4 febrer 2011

Informe al Consell Plenari

Ajuntament de Barcelona

4 febrer 2011

Sumari

	<i>Pàgina</i>
1 Presentació	3
2 Balanç del Pla de Biblioteques 1998-2010	4
3 El nou entorn social i la biblioteca pública com a servei bàsic	19
4 Reptes i oportunitats per a les Biblioteques de Barcelona: 2011-2020	29
Apèndix 1 Quadre d'evolució indicadors 1998-2010	43
Apèndix 2 Les Biblioteques de Barcelona al 2020 per districtes	44
Annex 1 Mapa: La xarxa de Biblioteques de Barcelona al 2010	
Annex 2 Mapa: Implementació del Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010 al final del període	
Annex 3 Mapa: La xarxa de Biblioteques de Barcelona al 2020	

1 Presentació

Biblioteques de Barcelona 10 anys més, nous reptes, nous compromisos no és únicament una revisió i una actualització del Pla de Biblioteques 1998-2010. Tot i que es fa un balanç, en línies generals més que positiu, del desplegament del Pla durant aquests anys, l'objectiu fonamental és plantejar com els serveis, els professionals i els equipaments bibliotecaris han de donar resposta a una nova realitat social, a un context amb nous reptes i oportunitats.

La diversitat cultural de la ciutadania de Barcelona (un fenomen que s'ha multiplicat per sobre d'allò previst fa més d'una dècada), l'expansió de la digitalització sobre bona part de la nostra quotidianitat (les noves formes d'accedir, compartir i distribuir la informació), la multiplicitat d'interessos i inquietuds d'aquesta ciutadania del primer quart del segle XXI, ens porten a repensar i redefinir el concepte de biblioteca. Tot això sense defugir els valors bàsics sobre els que a finals del segle XIX va sorgir el concepte de biblioteca pública. És a dir: facilitant la igualtat en les oportunitats d'accés a la informació; reduint la distància entre aquells que disposen de les competències i les habilitats per a codificar i interpretar la informació i convertir-la en saber, i els que no; orientant entre la inabastable informació disponible en funció de les necessitats i inquietuds dels usuaris, en definitiva, democratitzant l'accés al coneixement.

Hi ha un altre factor que és resultat, específicament, de les transformacions socials dels darrers anys: la necessitat d'implicar la ciutadania en el disseny, concepció i reprogramació dels equipaments ja existents i els que encara queden per fer. Es tracta de pensar més en els usuaris que en les col·leccions, perquè la biblioteca pot ser l'espai físic on compartir i intercanviar... en contraposició a l'àgora virtual que ofereixen els nous mitjans de comunicació.

La biblioteca pública, en coordinació amb altres polítiques municipals de proximitat, ha de treballar per minimitzar els riscos d'exclusió social, també en l'àmbit cultural, i ha d'incentivar l'exercici democràtic i l'acció social de la ciutadania.

Aquest document té la voluntat de ser més una guia orientadora que no pas un nou Pla. I està elaborat amb la convicció que és fonamental mantenir el compromís polític per a continuar millorant la xarxa d'equipaments, per ampliar serveis mantenint la qualitat assolida (un tret distintiu de Biblioteques de Barcelona), i adequar aquests serveis perquè les Biblioteques continuïn sent properes, obertes i atentes a les noves demandes de la ciutadania.

2 Balanç del Pla de biblioteques 1998–2010

Les Biblioteques de Barcelona han estat valorades els darrers cinc anys com el millor servei municipal a l'enquesta de satisfacció que realitza anualment l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta valoració, que per sí sola ja és una bona notícia, pren encara més valor si pensem en quina ha estat la història de les biblioteques públiques a la ciutat.

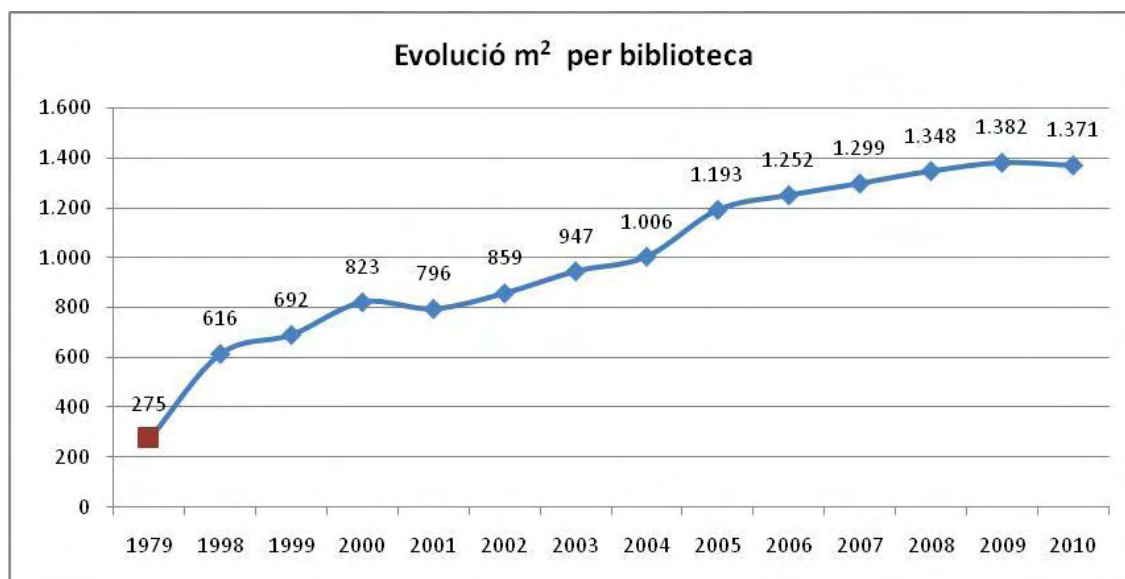
No cal anar gaire lluny en el temps: **Barcelona no ha disposat d'un Pla de Biblioteques efectiu fins que al 1998 es va aprovar el Pla actualment vigent i que finalitza la seva trajectòria aquest any 2010.**

Quan al 1979 es van elegir els primers ajuntaments democràtics, a les ciutats catalanes hi havia molta feina a fer per arribar a un nivell de prestacions similar al dels serveis públics de l'Europa occidental, i no només en el camp de les biblioteques. En el cas de Barcelona es va treballar intensament per dotar la ciutat d'infraestructures urbanístiques dignes per a tots els barris, es van desenvolupar algunes estructures esportives i museístiques i es va apostar pels centres cívics com a lloc per a la participació.

Tot i que entre el 1979 i el 1997 se'n van inaugurar 8, tres d'elles de districte, les biblioteques públiques van haver d'esperar encara un temps a rebre l'impuls definitiu que les posés en un lloc prioritari de l'agenda política. No hi ajudava la idea d'un cert sector de la cultura que creia que la biblioteca pública, en el seu format tradicional, estava en crisi i que l'arribada dels formats digitals l'arraconaria i la convertiria en un equipament obsolet. Afortunadament aquest plantejament només va ser secundat per un sector minoritari que no va poder influir en la decisió de la ciutat de dotar-se d'un pla que li permetés una xarxa de biblioteques que esdevingués un equipament cultural bàsic i prioritari a tot el territori.

El lideratge públic per a la formulació d'un sistema de lectura pública d'acord a les característiques d'una ciutat com Barcelona havia estat molt discret i força difús. Es partia d'una situació descoordinada i poc estandarditzada dels equipaments bibliotecaris municipals.

Per fer-se una idea de quin era l'estat de la qüestió només cal imaginar-se les 10 biblioteques de titularitat pública que hi havia al 1979: totes juntes sumaven 2.747 m² (275 m² per equipament, quan actualment la superfície mitjana de les biblioteques públiques és de 1.371 m² cadascuna; per tant, han quintuplicat la seva dimensió). Si a això s'hi afegeix que a la Barcelona d'aquell moment hi vivien quasi dos milions de persones, tenim una fotografia de la situació força decebedora.

Cal afegir, de tota manera, que la ciutat disposava també de dues xarxes privades de biblioteques propietat de dues caixes d'estalvi (La Caixa i la Caixa de Catalunya) que suplien en part el dèficit públic, però només en part ja que es tractava d'equipaments petits que en cap cas superaven els 300 m² de superfície.

A fi de fer front a aquesta situació del tot deficitària, el setembre del 1996, l'Ajuntament de Barcelona va iniciar el procés d'elaboració del seu Pla de Biblioteques, liderat per l'Institut de Cultura de Barcelona.

Un dels grans encerts de l'Ajuntament davant aquest procés va ser que des del primer moment va tenir clar que no havia d'afrontar el repte tot sol: des d'un inici es va constituir una taula de treball on hi havia representats el propi Institut de Cultura de Barcelona, de la Diputació de Barcelona - l'ens que de manera subsidiària havia exercit la competència pública de les biblioteques fins aquell moment, i que havia fet una gran tasca coordinant i proporcionant serveis als equipaments existents a la província de Barcelona-, els serveis personals de diferents districtes de la ciutat, les xarxes privades de biblioteques de les dues caixes esmentades, professionals del sector representats pel Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, professionals que treballaven a les biblioteques públiques de la ciutat, i agents culturals a través del grup de treball de lectura pública del Pla Estratègic de la Cultura de Barcelona.

Aquest lideratge públic que va propiciar el Pla va permetre la definició d'uns objectius i criteris clarificats i una planificació a partir d'estàndards quant a equipaments, horaris, col·leccions, oferta d'activitats i punts d'accés a Internet que han permès la proximitat i accés del servei a pràcticament la totalitat dels ciutadans de Barcelona.

Amb un document consensuat pel sector cultural -i específicament pel bibliotecari- i pel territori a través dels districtes, es va arribar el 22 d'abril del 1998 al Plenari de l'Ajuntament de Barcelona, que va aprovar per unanimitat el ***Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010: Les biblioteques del segle XXI: de la informació al coneixement.***

Del Pla se'n podrien destacar els objectius bàsics que han guiat la feina feta durant aquests 12 anys:

- **Renovar el servei de les biblioteques**
- **Definir el model de biblioteca que respongués a les necessitats actuals**
- **Establir un model de gestió dels equipaments que assegurés la qualitat dels serveis oferts**
- **Adequar l'estructura existent als estàndards de biblioteca pública vigents**
- **Establir un Pla de creixement en els mandats compresos en la durada del Pla**
- **Coordinar les institucions implicades en el sistema de lectura pública de la ciutat**
- **Proposar un model de gestió interinstitucional per assegurar el funcionament de la xarxa urbana de biblioteques públiques**

La primera fita que es va assolir va ser **la constitució el 1999 de la Comissió de Lectura Pública de Barcelona** (Gasetta Municipal de Barcelona, 20.III.1999), un òrgan d'assessorament i de participació sectorial dels municipis per a temes de lectura pública previst per la Llei del sistema bibliotecari de Catalunya.

Des de la seva constitució, la Comissió de Lectura Pública ha estat un espai de trobada i d'informació per als agents implicats en la gestió de la lectura pública de la ciutat: les biblioteques públiques, escolars, universitàries i especialitzades, així com associacions professionals, la universitat i el sector editorial entre d'altres. El 2010, en resposta als canvis que es produeixen en el propi entorn social i cultural, s'ha obert el ventall de participants en funció del que ja preveïen les pròpies normes reguladores. Es tracta d'ampliar el marc de col·laboració amb altres entorns professionals i culturals que comparteixen objectius amb les biblioteques, com ara col·legis professionals d'altres àmbits (l'arquitectura, la informàtica o els treballadors socials...), teatres, auditoris, museus, les indústries culturals i de la comunicació, etc...

També immediatament després de l'aprovació del Pla, es va començar a treballar també per **constituir un ens interinstitucional que gestionés la xarxa de les biblioteques públiques de la ciutat: el 10 de gener de 2001 naixia el Consorci de Biblioteques de Barcelona, participat per l'Ajuntament de Barcelona (sectorialment i també territorialment) que és el titular del servei i el propietari dels equipaments, i la Diputació de Barcelona amb la prestació de determinats serveis bibliotecaris.**

L'existència d'un ens únic que promou i gestiona el desenvolupament de la xarxa de biblioteques de la ciutat ha permès una coordinació efectiva entre els diferents agents responsables del desplegament del Pla, i ha vetllat perquè els ritmes de desenvolupament hagin estat similars a tot el territori. Alhora, la coordinació dels recursos ha facilitat una prestació de serveis bibliotecaris bàsics equilibrada a tots els equipaments.

2.1. La transformació del mapa de Biblioteques de Barcelona

Amb aquests dos grans objectius assolits, calia donar forma i continguts específics a tot allò que s'havia aprovat dins el Pla de Biblioteques: una xarxa d'infraestructures que havien d'oferir serveis i recursos informatius, cognitius i d'oci al conjunt de la població, amb la mirada posada en les necessitats canviants de l'entorn.

En primer lloc cal esmentar el desenvolupament específic del mapa de les biblioteques. D'una situació inicial al 1998 de 18 equipaments municipals en funcionament (11.087 m² de superfície, amb una mitjana de 616 m² per biblioteca) hem passat a les 36 biblioteques públiques actuals (49.367 m², amb una mitjana de 1.371 m² per biblioteca).

La xarxa de Biblioteques de Barcelona al 2010

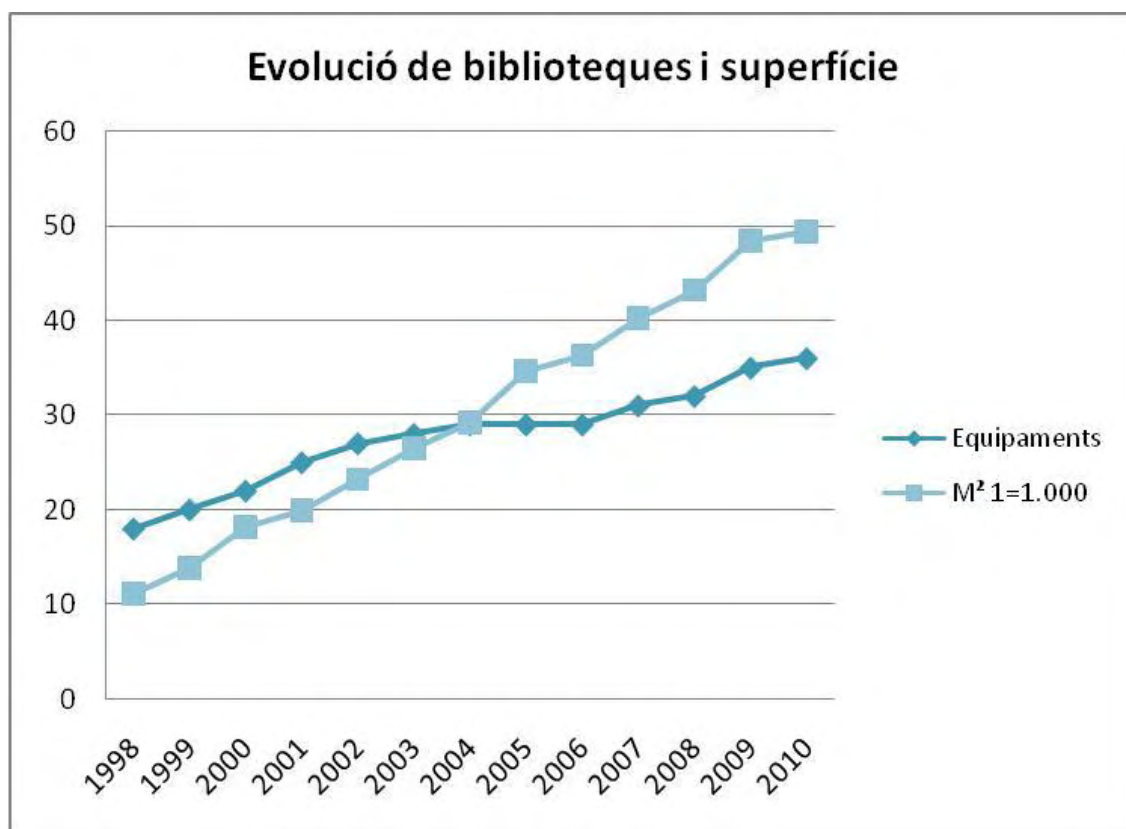
[Veure annex 1, ampliat]

A primer cop d'ull, una simple operació matemàtica ens donaria un total de 18 nous equipaments. Però aquesta xifra no s'ajusta al conjunt de la intervenció realitzada. La realitat és que s'han materialitzat 28 intervencions: a més de les 19 biblioteques noves executades (atès que una de les existents el 1998 va passar a ser biblioteca escolar) s'ha de valorar el fet que 6 dels equipaments existents abans del 1998 han estat traslladats a nous edificis, i que tres més s'han ampliat o renovat totalment, afavorint la millora de la qualitat dels serveis oferts. Possiblement el cas més espectacular és el de la biblioteca Antoni Julià de Campany del districte de Gràcia, de 208 m² de superfície, que el 2005 es va transformar en la biblioteca Jaume Fuster, de 5.636 m², la biblioteca pública més gran de la ciutat.

TIPUS D'INTERVENCIÓ REALITZADES PER ANYS				
PERÍODE 1998-2010		NOVA BIBLIOTECA	NOU EQUIPAMENT	INTERVENCIÓ DE MILLORA
1999	Biblioteca Guinardó-Mercè Rodoreda			
	Biblioteca Garcilaso			
2000	Biblioteca Vapor Vell			
	Biblioteca Les Corts-Miquel Llongueras			
	Biblioteca Clarà			
	Biblioteca Sofia Barat			
2001	Biblioteca Barceloneta-La Fraternitat			
	Biblioteca Poble-Sec - Francesc Boix			
	Biblioteca Montbau-Albert Pérez Baró			
2002	Biblioteca Collserola-Josep Miracle			
	Biblioteca Vila de Gràcia			
	Biblioteca Ignasi Iglésias-Can Fabra			
2003	Biblioteca Fort Pienc			
	Biblioteca El Carmel-Juan Marsé			
2004	Biblioteca Bon Pastor			
	Biblioteca Francesca Bonnemaison			
2005	Biblioteca Jaume Fuster			
2006	Biblioteca Francesc Candel			
2007	Biblioteca Sagrada Família			
	Biblioteca Sant Antoni - Joan Oliver			
2008	Biblioteca Horta - Can Mariner			
	Biblioteca Les Roquetes			
2009	Biblioteca Zona Nord			
	Biblioteca La Sagrera-Marina Clotet			
	Biblioteca Poblenou-Manuel Arranz			
2010	Biblioteca Gòtic-Andreu Nin			
	Biblioteca Sant Pau-Santa Creu			
PROCESSOS INICIATS	Biblioteca Agustí Centelles		2011	
	Biblioteca Les Corts - Vidre		2011-2015	
	Biblioteca Sant Gervasi-Joan Maragall	2011-2015		
	Biblioteca Vallcarca i els Penitents-M.A.Cot	2011		
	Biblioteca Cotxeres Borbó		2011	
	Biblioteca Trinitat Vella-José Barbero	2011		
	Biblioteca Antiques Cotxeres de Sant Andreu	2011-2015		
	Biblioteca Camp de l'Arpa-Alchemika	2011-2015		
	Biblioteca El Clot - Glòries	2011-2015		

FET
OBRES EN CURS
EN FASE DE PROJECTE

En el següent quadre d'evolució s'aprecia l'efecte d'aquest conjunt d'actuacions amb un creixement més accelerat de la superfície que el d'equipaments.

També és important tenir en compte la distribució territorial d'aquest conjunt de nous equipaments: el servei bibliotecari ha arribat a tots els districtes i en alguns casos fins i tot ha incorporat noves propostes, bé perquè no s'havien previst al Pla però han esdevingut necessàries per la transformació que ha sofert la ciutat, bé perquè s'ha aprofitat l'oportunitat de transformar determinats espais en principi no previstos per aquest ús.

Aquesta transformació evident del mapa de Biblioteques de Barcelona ha requerit una inversió important per part de l'Ajuntament de Barcelona, valorada al voltant dels 103 milions d'euros (els càlculs es realitzen per mandats municipals, per tant comprèn del 1996 al 2011), i de la Diputació de Barcelona d'aproximadament 10 milions d'euros, destinada en ambdós casos a la posada en funcionament dels nous equipaments. Aquest esforç inversor probablement no hauria estat possible sense el consens polític que va marcar ja l'aprovació del Pla de Biblioteques i que s'ha mantingut fins ara, i tampoc, per descomptat, sense la resposta dels ciutadans utilitzant de manera intensiva aquest servei.

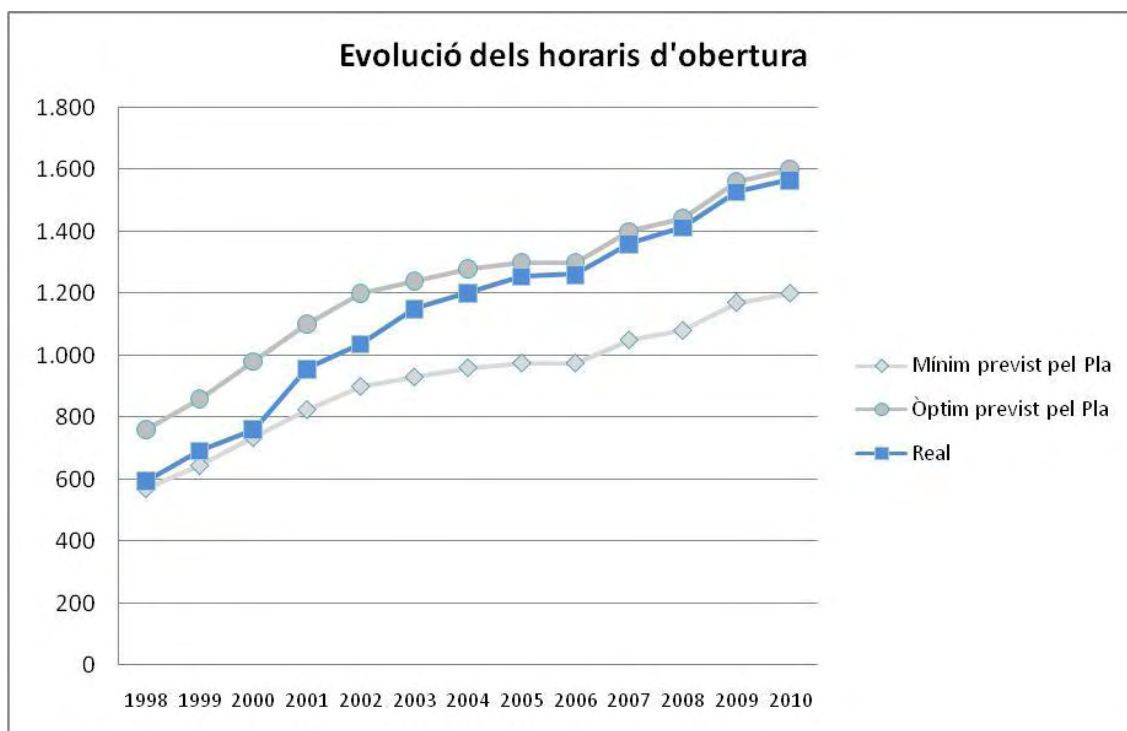
Implementació del Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010 al final del període.

[Veure annex 2, ampliat]

2.2. La transformació dels serveis

Si fins ara s'ha parlat de la **millora de l'accessibilitat al servei bibliotecari** des de la perspectiva de la incorporació de nous equipaments a la xarxa, també cal parlar de la millora dels **horaris d'obertura** amb l'objectiu d'ampliar el servei al màxim de franges horàries, de manera equilibrada a tota la ciutat.

En aquest sentit, conscient que l'objectiu final era molt lluny de la situació d'aquell moment, el Pla de Biblioteques del 1998 proposava uns horaris mínims i uns horaris òptims per a cada tipologia de biblioteca (de barri i de districte). En aquest moment totes les biblioteques superen els horaris mínims previstos (30 hores per a les biblioteques de barri i 45 hores per a les de districte), i pel que fa als horaris òptims (40 hores per a les de barri i 60 hores per a les de districte), en el cas de les biblioteques de barri 11 superen l'horari òptim que aconsellava el Pla i en el cas de les de districte són 4 les biblioteques que van més enllà de les 60 hores de servei setmanal. De manera que en conjunt la situació a finals del 2010 s'acosta molt a la situació més optimista de les previstes al Pla, com es pot veure en el gràfic següent.

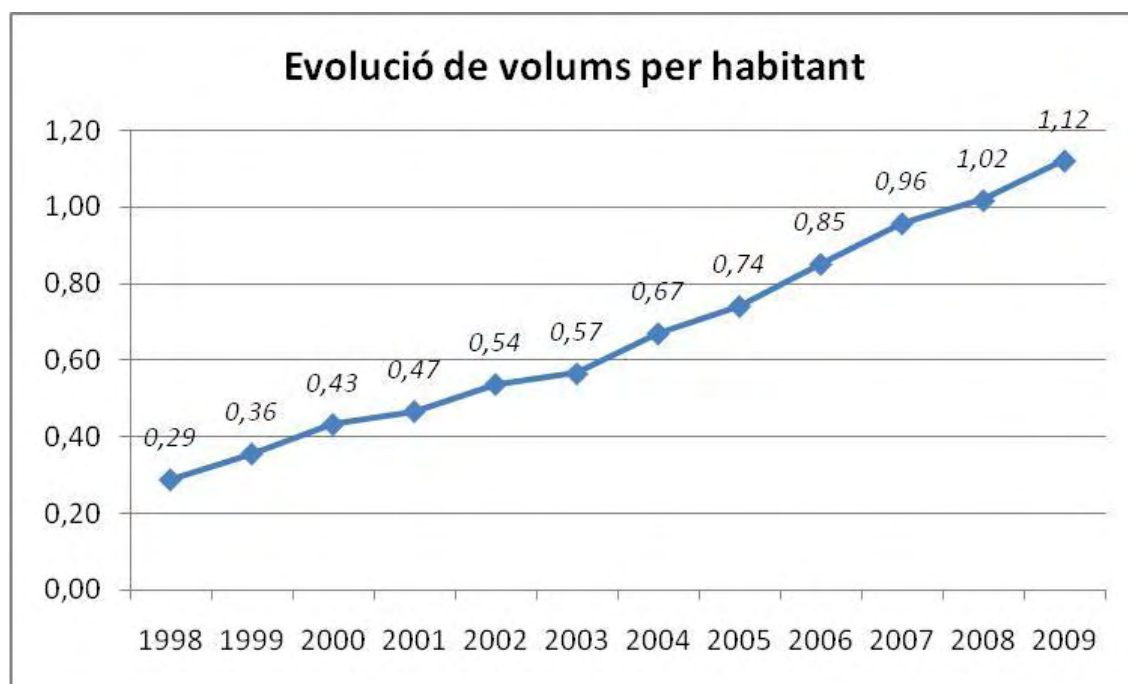

L'accessibilitat, però, no s'acaba amb els equipaments i els horaris, i evidentment cal parlar del nucli central del servei de les biblioteques públiques: **la col·lecció**.

El Pla de Biblioteques, que en general era molt reticent a formular els objectius en quantitats específiques, en aquest cas apuntava un nombre molt concret: 1.446.000 documents. Aquesta xifra no responia a l'aplicació d'un dels únics estàndards internacionals pel que fa a biblioteques públiques: el nombre de volums per habitant. A la recomanació que es fa a les *Directrius IFLA – Unesco per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques*, s'esmenta la quantitat de 1,5 a 2,5 volums per habitant. Barcelona el 1998 era molt lluny d'aconseguir aquesta xifra (no arribava als 0,3 volums per habitant), i per tant es va preferir fixar un objectiu coherent amb l'evolució que es preveia.

Així i tot, el 2009, el darrer any del qual tenim dades absolutes, les Biblioteques de Barcelona tenien una col·lecció de 1.813.091 documents, la qual cosa significa haver arribat ja a una mitjana d'1,1 document per habitant.

Aquesta millora evident de la col·lecció no respon només a l'augment del nombre d'equipaments, sinó que també s'ha fet un esforç per la diversificació i la millora general del fons, incorporant col·leccions d'àudio i de vídeo (inexistents al 1998) a totes les biblioteques, i treballant en l'especialització de part dels fons d'algunes biblioteques.

Pel que fa a l'accessibilitat digital, el 2005 es va iniciar la implantació dels anomenats **Espais Multimèdia** a almenys una biblioteca de cada districte, un servei que ofereix formació bàsica en temes digitals, tant pel que fa a Internet com a l'ús d'ofimàtica i altres eines digitals. A finals del 2010, **26 de les biblioteques disposen d'aquest servei**, i forma part del pla funcional de les noves biblioteques.

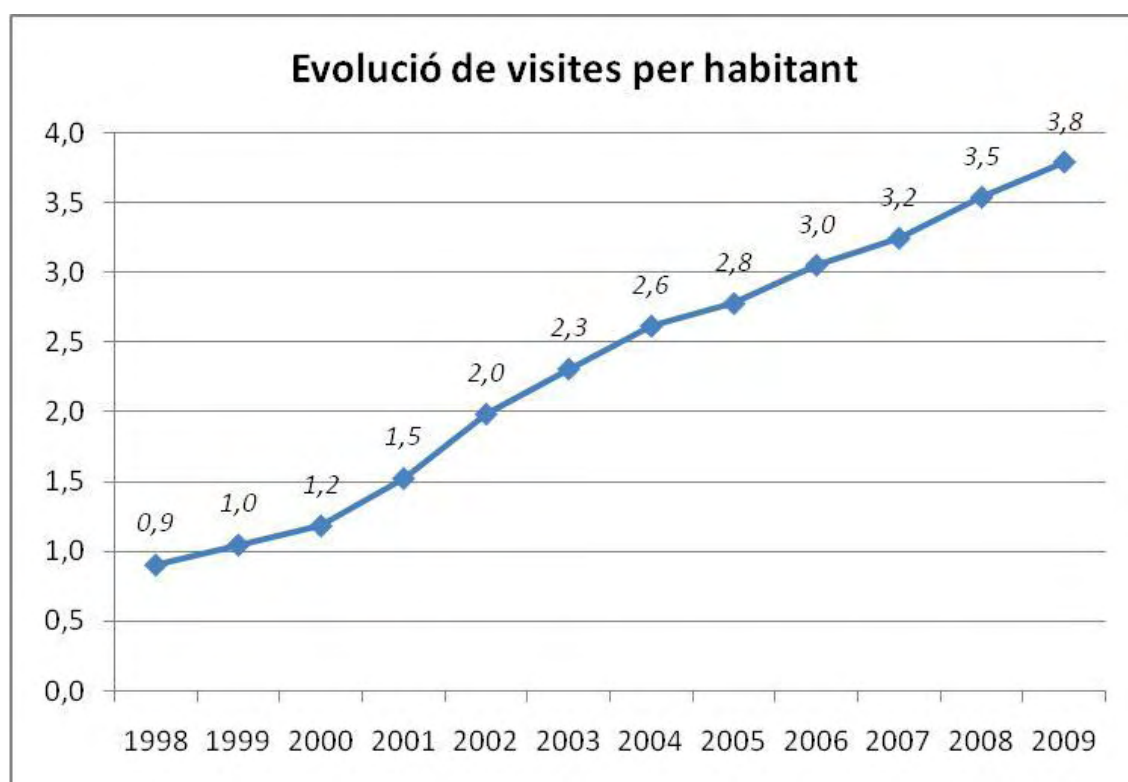
Pel que fa a l'evolució dels serveis, cal esmentar, finalment, **els programes i les activitats de difusió de la lectura**. Des de l'inici es va considerar que aquesta havia de ser una aposta important de les Biblioteques de Barcelona a l'hora d'esdevenir referent cultural del territori, i sobretot per difondre les col·leccions de les pròpies biblioteques. La programació cultural, que s'havia iniciat ja abans de l'aprovació del Pla, va rebre el seu impuls definitiu quan al 2003 es van desdoblar en dues línies: una programació dirigida al públic infantil i familiar i una altra al públic jove i als adults.

La programació cultural s'ha convertit en una de les eines més importants de cooperació de les Biblioteques de Barcelona amb la resta d'agents culturals de la ciutat i amb les associacions i entitats de cada territori, i alhora ha esdevingut una porta oberta a la captació de nous usuaris.

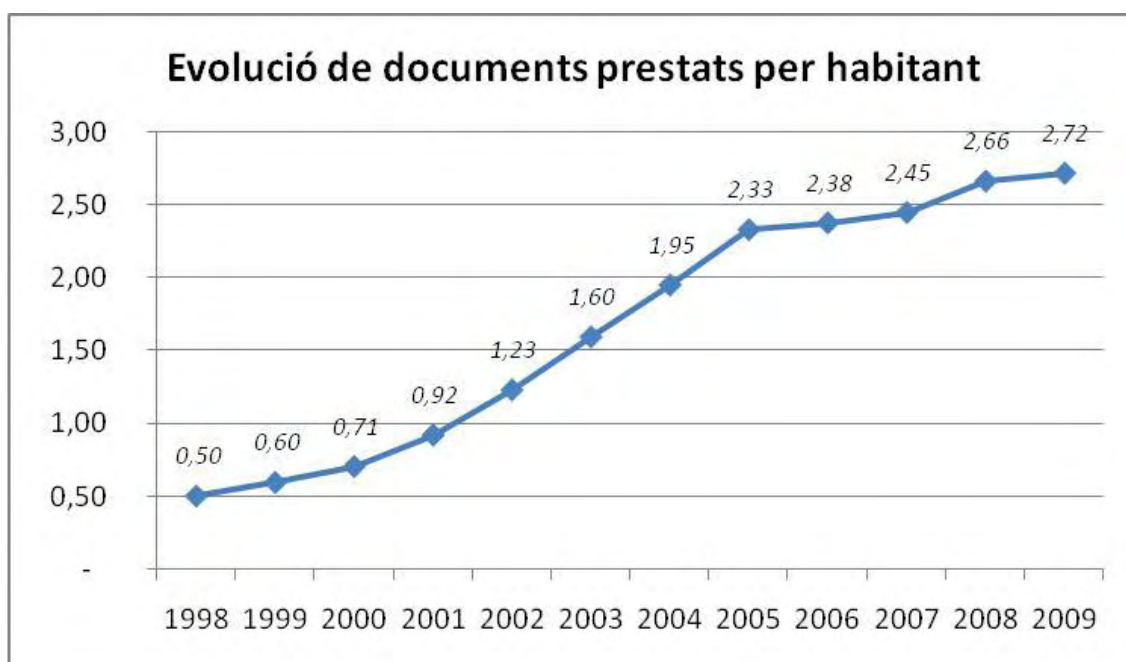
2.3. L'impacte del Pla de Biblioteques de Barcelona

La pregunta que s'imposa davant totes aquestes dades és: quina ha estat la resposta dels ciutadans davant aquest creixement i diversificació de l'oferta?

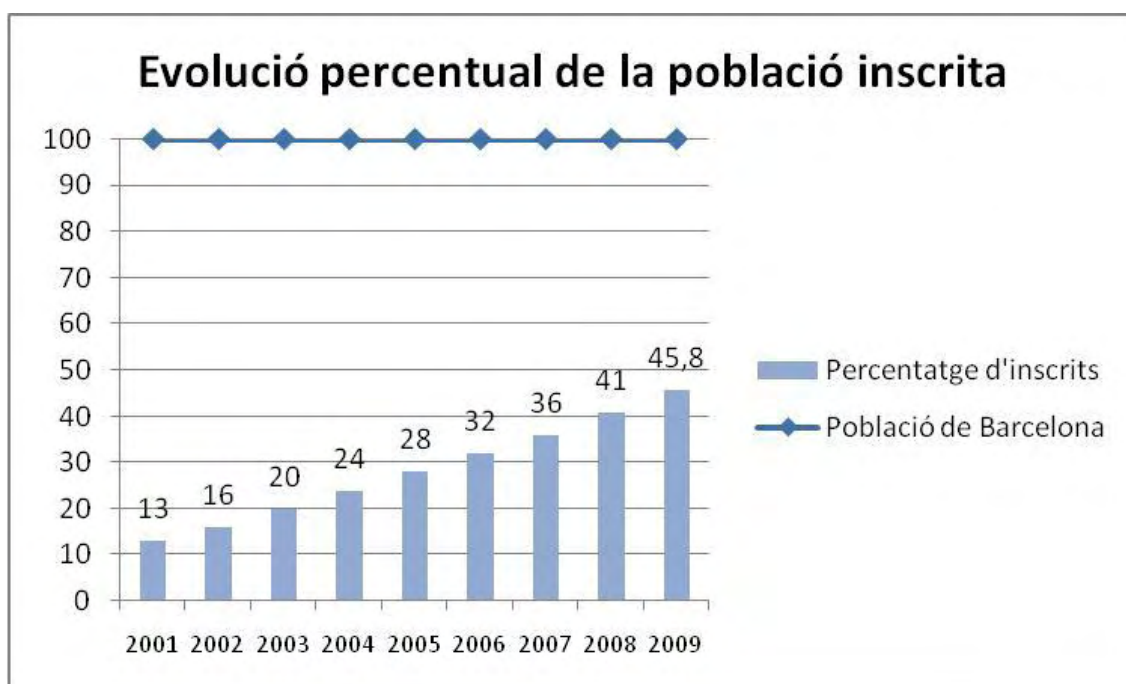
També aquí el Pla de Biblioteques del 1998 s'aventurava a quantificar una fita: es proposava arribar als 5 milions de visites al final del 2010, una xifra que es va superar ja al 2007, i que el 2009 va arribar als 6,1 milions. Per fer-nos una idea més precisa de quin impacte significa aquesta quantitat respecte a la població de Barcelona, podem dir que al 1998 cada ciutadà visitava 0,9 vegades l'any una biblioteca pública, i el 2009 ho va fer 3,8 vegades.

Pel que fa a l'ús de la col·lecció documental, també els préstec de documents ha registrat una evolució espectacular, passant dels 0,50 documents prestats per habitant el 1998 als 2,72 el 2009 (en valors absoluts s'ha passat dels 760.000 documents prestats el 1998 als 4.391.000 el 2009).

Les dades es veuen corroborades també per l'evolució del percentatge de població inscrita a les Biblioteques de Barcelona: del 1998 fins ara s'ha passat del 13% al 45,8% de ciutadans amb carnet de les biblioteques.

Durant aquests anys s'ha portat a terme una "revolució tranquil·la", en el sentit que s'ha fet una inversió i un esforç continuat tant per a l'ampliació del nombre d'equipaments com per a l'increment del nombre de serveis que es presten.

La comunicació ha estat clau tant per donar a conèixer els programes i objectius de Biblioteques de Barcelona com per actuar de difusors i intermediaris de les activitats culturals que es desenvolupen a la ciutat.

En definitiva, podríem assegurar que el servei bibliotecari previst en el Pla de Biblioteques de Barcelona s'ha anat assolint progressivament amb l'ampliació d'horaris, amb l'increment i l'actualització de la col·lecció i dels serveis, amb especial èmfasi en el desenvolupament de les noves tecnologies de la informació i la comunicació, amb l'organització d'activitats al voltant de la lectura i amb l'oferta d'uns espais confortables de qualitat. La professionalització del personal bibliotecari ha estat un element clau en aquest increment dels usos i dels usuaris.

L'evolució i expansió de les biblioteques públiques ha tingut també **un impacte a la ciutat que ha anat més enllà del propi servei bibliotecari, apreciable tant en una dimensió física com urbanística, arquitectònica i de conservació del patrimoni, com en una més immaterial amb un impacte social i cultural notable.**

La dinamització d'espais urbans

Algunes de les transformacions urbanístiques de la ciutat responen a les polítiques municipals que han prioritzat la proximitat i el foment de la cohesió social, partint de l'evidència que a Barcelona els carrers i les places són veritables espais col·lectius.

S'ha tingut especial cura en la qualitat d'aquests espais públics i en la vida que s'hi genera, de manera que podem parlar de places que esdevenen espais de trobada, de relació i d'estada, i que a més funcionen com a espais de transició entre l'espai públic i l'espai construït.

Segurament el cas més emblemàtic en relació a les biblioteques és el projecte de transformació de la Plaça Lesseps, resultat d'un procés participatiu en el qual van intervenir representants veïnals dels dos districtes afectats, tècnics proposats pels veïns i l'Ajuntament, i representants dels grups municipals.

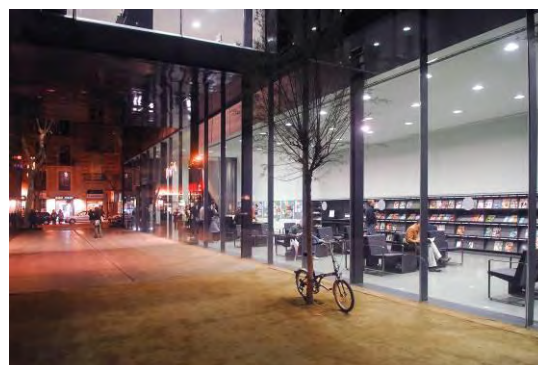
Biblioteca Jaume Fuster. Foto: Jordi Casañas

Els criteris principals que regien el projecte eren els de reduir el trànsit privat, recuperar el pendent natural de la plaça, la millora de la connectivitat entre els barris i l'ampliació de l'espai destinat als vianants, especialment davant la biblioteca i davant l'església dels Josepets. **En aquest entorn la plaça funciona com a vestíbul de la biblioteca Jaume Fuster, afavorint la continuïtat en el pas de l'espai públic exterior a l'interior de la biblioteca amb**

continuïtat, fet que propicia la pròpia arquitectura de l'edifici.

La realitat és que la biblioteca ha esdevingut el motor de la vida d'aquest nou espai, que malgrat la seva voluntat de ser nexa d'unió entre espais habitats no tenia per sí mateix un pol d'atracció que dinamitzés el fluxos de mobilitat i d'ús.

Es pot parlar també del **paper de les biblioteques en la recuperació dels interiors d'illa**. Un dels objectius estratègics municipals del districte de L'Eixample estableix que una de cada nou illes tindrà un espai interior obert al públic, i que els veïns disposaran d'una zona verda a menys de 200 metres de casa seva. L'exemple paradigmàtic aquí és la biblioteca *Sant Antoni – Joan Oliver*, on en un mateix emplaçament s'ha construït un casal per a gent gran, la biblioteca i un espai verd (*Jardins de Cándida Pérez*). Situada a la façana, la biblioteca fa de porta d'entrada a l'interior d'illa, que ocupa l'espai d'una antiga fàbrica de la qual s'ha mantingut la xemeneia principal.

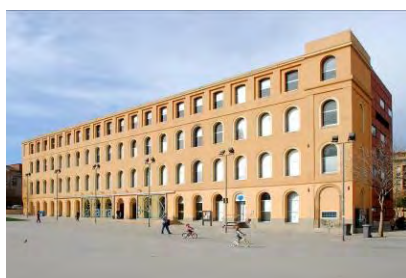
Biblioteca Sant Antoni – Joan Oliver. Foto: Jordi Casañas

Pel que fa a la mobilitat, la definició del mapa de les biblioteques públiques ja va tenir en compte l'impacte que les biblioteques podien tenir sobre la mobilitat dels ciutadans. **Es planificava pensant en desplaçaments a peu des de la pròpia llar fins a la biblioteca, en recorreguts que no excedissin els 20 minuts, una mitjana que sembla haver-se constituït com a recomanable**. Si bé en aquell primer mapa no es cobria tot el territori, sí que la distància entre equipaments tenia en compte aquesta característica.

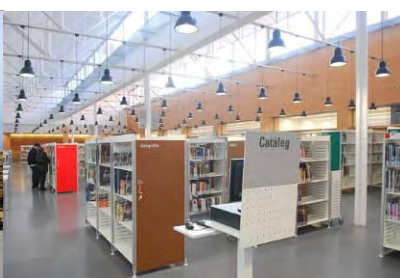
Això ha generat **nous fluxos a l'entorn dels nous equipaments**, i així podem parlar de la revitalització de certs espais. És el cas, per exemple, de la biblioteca *Gòtic-Andreu Nin*, que tot i la seva inauguració recent ja ha canviat els fluxos de la petita plaça que hi ha a la seva entrada. El mateix succeeix amb la biblioteca *Francesc Candel*, que ha donat vida a una zona d'un barri que en poc temps s'ha transformat d'industrial a residencial.

Renovació d'usos del patrimoni arquitectònic

Barcelona ha apostat també per la **reconversió i transformació de zones industrials de la ciutat**. En aquestes àrees s'ha anat recuperant el patrimoni arquitectònic industrial i s'han transformat els usos amb la creació de nou habitatge, amb la millora i/o la implantació de serveis i amb la millora de la connexió entre diferents zones de la ciutat. Si pensem en la recuperació del patrimoni industrial, podem parlar –per ordre cronològic de la seva inauguració– de les biblioteques *Vapor Vell*, *Ignasi Iglésias – Can Fabra*, *Francesc Candel*, *Poblenou – Manuel Arranz*, totes elles situades en antics edificis industrials.

Biblioteca Ignasi Iglésias – Can Fabra

Biblioteca Francesc Candel

Biblioteca Horta – Can Mariner. Fotos: Jordi Casañas

També s'ha recuperat una masia, la de Can Mariner a Horta (la biblioteca *Horta-Can Mariner*), una manera de recordar el passat agrícola d'alguns espais que han quedat absorbits per la ciutat.

La planificació i execució del pla posen de manifest l'aposta "ambiciosa" per uns espais visibles i arquitectònicament singulars i identificables com a noves icones urbanes, confortables i espacials a nivell d'interiorisme, que al mateix temps estan al servei d'una concepció de l'equipament bibliotecari com a "espai de cultura". La confluència d'aquests valors han convertit les Biblioteques en espais amb un elevat grau de reconeixement.

Alguns dels edificis de les Biblioteques de Barcelona han estat nominats i reconeguts per premis d'arquitectura tant importants com els premis FAD, com ara les biblioteques *Jaume Fuster* i *Vila de Gràcia*, ambdues de l'arquitecte Josep Llinàs.

Una contribució a la cohesió social del territori

Poder disposar d'uns serveis centrals d'organització i gestió d'activitats i programes, per a l'adquisició i catalogació dels fons així com per a la coordinació dels equipaments, ha fet possible mantenir uns estàndards de qualitat similars al conjunt de la xarxa. Al seu torn, **la vinculació i adaptació de la programació de cada centre a la realitat del territori on estan ubicats ha fet possible el seu arrelament i la seva interrelació amb els agents socials de cada barri i districte de la ciutat.**

En aquest cas es pot parlar de biblioteques ubicades estratègicament en àrees de la ciutat amb bosses de població en risc d'exclusió social, i també en barris que havien quedat aïllats de la ciutat per la seva pròpia situació orogràfica, ara en procés de reconexió a la trama urbana. Parlem de biblioteques com *El Carmel–Juan Marsé*, *Zona Nord* o *Bon Pastor*, que s'han convertit en focus de generació d'activitat dels seus entorns.

Biblioteca Zona Nord. Foto: Jordi Casañas

La proximitat de les biblioteques té també el seu paper quan parlem de les polítiques per superar les desigualtats socioculturals, per afavorir la interculturalitat i la integració de grups de població en risc com ara els joves, o les persones acabades d'arribar a la ciutat. Un bon exemple d'això el trobem en el programa *A l'estiu Barcelona t'acull* adreçat a joves que arriben a la ciutat en el període estival fruit del procés de reagrupament familiar, i que es realitza a les biblioteques a partir del treball cooperatiu entre diferents administracions públiques.

La llista de biblioteques implicades en aquesta tasca és faria molt llarga, ja que afavorir la cohesió social és un objectiu que ha esdevingut transversal en la feina quotidiana de les biblioteques. Volem, però, destacar la feina feta per la biblioteca *Sant Pau – Santa Creu*,

situada al barri del Raval de Barcelona, una de les primeres zones de la ciutat a viure de prop els efectes de la concentració de nouvinguts en un mateix territori.

El treball amb la xarxa cultural de la ciutat

Com ja hem esmentat abans, els programes de difusió cultural i de la lectura han tingut un paper principal en les Biblioteques de Barcelona, en són un tret distintiu i a l'hora han estat una eina per a la captació de nous públics, així com una fórmula per donar-les a conèixer i difondre la seva oferta de serveis.

Presentació d'un llibre a la biblioteca Jaume Fuster.
Foto: Jordi Casañes

Les biblioteques han esdevingut espais culturals dinàmics i oberts a la creació, amb programació pròpia diversa i de qualitat que ha permès atreure i fer participar a diferents públics. Han aconseguit la categoria d'espais de programació cultural amb la participació en programes d'àmbit de ciutat; en són un exemple la Setmana de la Poesia, el Festival Grec, Kosmòpolis, entre d'altres. Les aliances establertes amb altres agents culturals de Barcelona com ara museus, teatres, festivals, editorials, etc... ens fan parlar d'una autèntica xarxa de cooperació cultural.

Sense cap mena de dubte es pot afirmar que el treball de coordinació i cooperació amb la resta d'equipaments i serveis públics tant culturals, com socials o educatius, han situat la biblioteca pública com a element central de les polítiques municipals de proximitat.

De tot el que s'ha explicat fins aquí es pot **concloure que l'eclosió de les biblioteques públiques a la ciutat ha estat un èxit. Un èxit les claus del qual es podrien identificar com:**

1. La convergència d'una bona planificació, un consens clar a nivell polític i social i un context econòmic favorable.
2. L'aposta *ambiciosa* per uns espais visibles, oberts i confortables.
3. L'esforç per trobar l'equilibri entre l'oferta igualitària i l'estandardització dels serveis per a tots els barris de la ciutat i el foment de la idiosincràsia i el projecte autònom de cada equipament, traduït en el disseny d'un servei de gestió centralitzada però amb visió territorial.
4. La consideració de la Biblioteca com un espai on desenvolupar activitats de difusió cultural i estretament lligades a la dinàmica cultural de la ciutat.
5. El treball de cooperació amb agents de la ciutat l'han posicionat com un punt preferent de relació per a fomentar l'assistència a activitats culturals de la ciutat entre usuaris no habituals, i també per relacionar-se amb els principals esdeveniments artístics i culturals de la ciutat.
6. La claredat i la continuïtat en els objectius ha permès desenvolupar amb convicció i sense demores importants la major part de projectes i línies plantejades.
7. La imatge potent i sostinguda a nivell de comunicació ha estat clau per identificar el servei de biblioteca pública a la ciutat.

3 El nou entorn social i la biblioteca pública com a servei bàsic

La biblioteca pública és un dels equipaments públics que es veurà més fortament condicionat per un nou context social que ve marcat per la consolidació dels nous mitjans de comunicació i informació i per una realitat social cada cop més heterogènia; també per la situació de crisi i estancament econòmic, així com el replantejament per a un ús sostenible dels recursos disponibles.

La societat digital: generalització però noves fractures

Efectivament, **el primer quart del segle XXI està vivint la plena incorporació del fenomen de la digitalització a bona part de la nostra quotidianitat. Les xarxes socials vehiculades a través d'Internet, les noves formes de consum i generació de continguts; la pròpia dinàmica frenètica d'innovació i aparició de nous formats, de noves eines i de noves possibilitats; la capacitat de connexió permanent, en tot moment i a qualsevol indret, són conseqüència de la plena instal·lació en el nostre dia a dia de l'era digital.**

I aquests canvis, cada cop més palpables, obligaran a la biblioteca a introduir modificacions en la seva estructuració, en el seu rol i en la seva funció com a servei públic bàsic.

Tot i el seu paper de reguladora i equilibradora per a assegurar la igualtat de tots els ciutadans en l'accés a la informació, en els diferents formats possibles, també serà igual o més important el seu paper de capacitadora, per ajudar a l'usuari a assimilar i explotar aquesta informació, a transformar-la en coneixement.

Però aquesta missió vindrà determinada per com s'acaba configurant el sistema de distribució audiovisual i editorial immersa ara en un debat ampli i encara incert.

En l'àmbit audiovisual, aproximadament en els últims cinc anys hem estat vivint amb tota la claredat les transformacions i els canvis de l'actual sistema de creació, producció i distribució de continguts. Però ja fa més d'una dècada que van començar a evidenciar-se els primers símptomes de transformació.

En l'àmbit de la creació s'han començat a donar les primeres propostes de gestació compartida de projectes (amb la participació de diferents creadors i dels mateixos espectadors o receptors que passen a ser també cocreadors).

S'ha començat a generalitzar la distribució i generació de continguts, amb mitjans escassos i amb impactes en ocasions molt importants, al marge dels canals habituals i de les grans plataformes de distribució. També és factible l'accés lliure a obres i creacions de tot tipus, d'autors reconeguts o no, d'obres universals o inèdites.

En el sector editorial de l'àmbit espanyol, tot just en aquests moments es comença a implementar un nou sistema de producció i distribució de continguts a través de les noves

plataformes digitals creades per a continguts literaris en format digital. La generalització del llibre digital intensificarà el debat sobre la distribució i creació de nous continguts, i també sobre el nou paper de l'escriptor en la promoció i distribució de la seva obra. De fet, en el sector del llibre digital estan emergint, com a mínim, dos models de negoci: el que té una oferta més comercial i convencional i el que vol facilitar accés als continguts amb una relació directa autor-lector.

En termes generals, es pot afirmar que serà difícil mantenir la cadena de valor del llibre amb les intermediacions que han existit fins ara. De fet, si els diferents intermediaris entre el creador i el lector no aporten cap valor a la cadena de producció d'aquest, aniran desapareixent progressivament.

El debat actual sobre els límits de l'accés lliure a la informació gira al voltant dels drets d'autor, el seu control i la seva gestió. Les noves delimitacions i condicions establerts entre aquells continguts d'accés limitat, privat, comercial i aquells que siguin oberts, públics i gratuïts vindran donades per la manera com es regula l'intercanvi de dades. En qualsevol cas, les lleis de copyright vigents a l'estat espanyol no estan concebudes i adequades als nous entorns digitals i és probable que es puguin veure modificades.

Club de lectura e-reader. Biblioteca Francesca Bonnemaison. Foto: Jordi Casañes

Entre els defensors d'un model obert i els d'un model protegit dels diferents dispositius lectors de llibres digitals acabarà imposant-se un model mixt en funció de la tipologia dels continguts, de la política de cada editorial i de cada autor.

Les conseqüències d'aquests canvis, tot i que se'n poden intuir algunes, encara estan per veure. De fet el llibre digital a Europa és encara

molt incipient si el comparem amb el mercat nord-americà a on any rere any creix imparablement la venda de continguts en format digital. Entre les raons d'aquest creixement, per sota inclús de les expectatives més prudentes, es pot apuntar el fet que no tots els estàndards de descàrrega són compatibles, així com el cost dels dispositius digitals.

El que si que es pot confirmar és que a curt i mig termini coexistiran el llibre en suport paper i en suport digital. De fet, el gènere (novel·la, assaig, guia de viatge..) acabarà determinant els suports més idonis. La coexistència dels diferents suports és i serà cada cop més la norma.

Malgrat que en aquests moments existeixen més interrogants que certeses, la rapidesa amb què pot instaurar-se una nova forma d'accedir a la informació, i l'exigència d'aprendre a explotar-la i aprofitar-la, obliga la biblioteca a agilitzar la seva capacitat de maniobra i adaptació en funció de les transformacions que acabin donant-se.

I en aquest context, una altra de les funcions de les polítiques públiques bibliotecàries, estribarà en mitigar les diferències en l'ús, capacitats i competències en l'accés i

Biblioteca Bon Pastor. Foto: Jordi Casañas

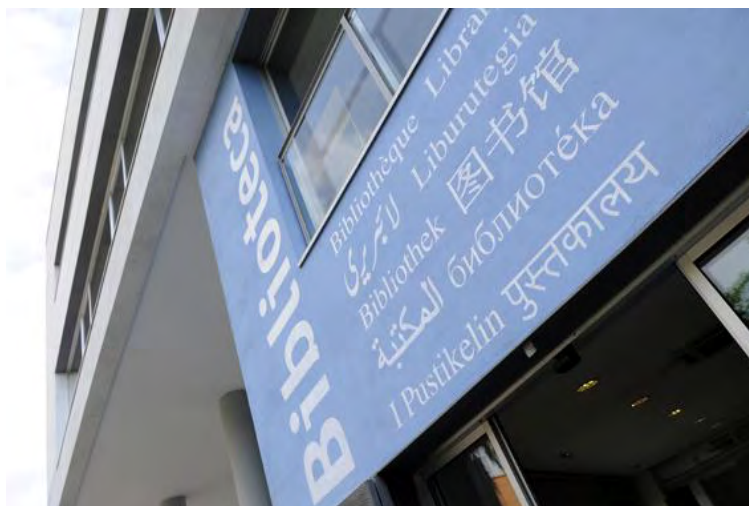
descodificació de la informació accessible a través dels nous mitjans digitals, (ja sigui per motius generacionals, de diferència de bagatges socioculturals que existeixen o bé per motius socioeconòmics).

En el conflicte entre la limitació o lliure circulació de continguts audiovisuals o literaris les administracions públiques hauran d'actuar com a reguladors i reequilibradors per a garantir el servei públic d'accés a la informació i el coneixement. I les biblioteques hauran d'exercir com autèntics instruments efectius i reals d'aquest reequilibri.

De forma sintètica, la biblioteca pública tindrà tres funcions clares. En primer lloc, capacitar als usuaris en l'ús de les noves tecnologies i formats i orientar en l'ús de la informació ja infinita que actualment trobem a la xarxa i la seva transformació en coneixement. En segon lloc, assegurar l'accés a aquella informació i productes (ja siguin creacions literàries, musicals o audiovisuals) comercialitzades i de propietat privada per tal d'evitar la segmentació i fractura per motius econòmics. I, en tercer lloc, amb l'aparició de nous formats i suports, trobar un equilibri que asseguri la integració de tots els suports en un mateix espai o equipament.

Una societat cada cop més diversa

Tot i que no és un fenomen nou a altres ciutats europees, el fet és que en els darrers anys a tot l'estat espanyol i, més concretament, a Barcelona l'increment de la diversitat cultural s'ha multiplicat per sobre d'allò que s'havia previst. Potser, ha estat un dels aspectes menys considerats en la previsió desenvolupada a finals dels anys 90 quan es va elaborar el Pla de Biblioteques 1998-2010. L'increment tan significatiu en el nombre de llengües, tradicions, cultures i procedències diverses experimentat en una ciutat com Barcelona ha vingut donat per la immigració de centenars de milers de ciutadans procedents de països de Centre Amèrica (Equador), Sud Amèrica (Colòmbia, Perú, Bolívia, Argentina), Magreb, i Àsia, Xina, Pakistan), a més d'altres països de la Unió Europea (França, Itàlia, Polònia, Romania) per destacar només els països de procedència dels contingents d'immigrants més importants.

Biblioteca Bon Pastor. Foto: Jordi Casañas

Tot i que no es generalitzable a tots els casos, les oportunitats de treball que presentava un país com Espanya en continu creixement econòmic fins l'any 2008, va atreure a milers de ciutadans de països en vies de desenvolupament. Al mateix temps, la qualitat de vida,

juntament amb l'oferta de serveis i nous sectors econòmics vinculats a la innovació i la recerca han provocat l'arribada de ciutadans procedents de països i regions amb un alt grau de desenvolupament econòmic i social. Tot plegat ha comportat que el nombre de ciutadans de la ciutat provinents d'altres països s'elevés fins al percentatge del 17,6% (l'any 2009 segons l'Informe Estadístic La Població Estrangera a Barcelona).

El mateix fenomen del turisme massiu també ha influït per a convertir la ciutat en una amalgama complexa i heterogènia de cultures, necessitats, bagatges, expressions i interessos diversos.

La mobilitat és una altra característica pròpia de l'actual context social. L'increment dels desplaçaments, la diferent ubicació dels llocs de treball, d'habitatge, de l'espai a on es gaudeix del lleure augmenten el nombre de necessitats i interessos diferents dels ciutadans i usuaris.

Tots aquests factors han estat cabdals en els canvis dels estils de vida i en la multiplicitat d'interessos existents. Per això és necessari l'impuls de programes que promoguin la cohesió social com la base d'una convivència en que s'han de compartir uns trets comuns, promovent al mateix temps la interrelació de les diverses cultures. És a dir, tendir cap a una acomodació de les diferents cultures presents a la ciutat per tal de configurar un espai compartit d'intercanvi. L'objectiu ha de ser el de configurar una identitat inclusiva basada en una llengua comuna que vehiculi i faciliti el diàleg, així com assegurar la igualtat de drets al mateix temps que són possibles les expressions diverses.

Biblioteca Gòtic – Andreu Nin.
Foto: Jordi Casañas

En tractar-se de polítiques públiques i, concretament en el cas de les biblioteques, cal un reconeixement del conjunt de la ciutadania a la que es dirigeix, per assolir l'objectiu que tots els ciutadans accedeixin a les fonts d'informació i cultura independentment de la seva procedència.

Això obliga a adaptar cada equipament bibliotecari a la realitat diferent del territori on s'ubica. A replantejar els criteris d'organització dels fons i a intensificar programes d'atenció i formació específics adreçats a aquesta població tant diversa.

El context econòmic: la sostenibilitat com a valor

Tot apunta, des del moment de dificultats en què ens trobem i a partir de les previsions de futur que s'estan formulant, que **som testimonis d'un moment de transició cap a un nou model socioeconòmic**. Aquest es basa per un costat en la capacitat d'innovació i generació de coneixement, de serveis amb alt valor afegit i per l'altre, en la sostenibilitat en l'ús dels recursos naturals i energètics necessaris per a la producció d'aquells serveis o productes.

I parlar de sostenibilitat és parlar d'una dosificació i regulació sota la consciència de la limitació de l'ús dels recursos disponibles. És com una exigència ètica derivada de la constatació del caràcter finit dels recursos naturals i també per optimitzar els recursos humans i econòmics disponibles.

Parlar de sostenibilitat social és també parlar de reduir el risc de l'increment de les desigualtats a nivell socioeconòmic i educatiu, de conformar una estructura social compensada i cohesionada; d'assegurar un ecosistema social divers, complex però viable.

I la sostenibilitat implica també parlar de l'optimització dels recursos econòmics disponibles per al funcionament ordinari i regular dels espais i l'oferta de serveis públics. **Una optimització que s'ha de basar en la cooperació entre els diferents agents i administracions.**

Les polítiques públiques en aquest context: la proximitat

Les biblioteques han de ser considerades com **un servei públic prioritari en el marc de les polítiques de proximitat atenent a la seva condició d'espais i serveis de redistribució de recursos i com a garant d'equitat en l'accés a la cultura, el coneixement i la informació per a tothom; a la seva tasca de vetllar per prevenir la fractura i analfabetisme digital entre importants segments de població; i en la seva constitució com un espai de trobada i socialització intergeneracional i entre ciutadans amb orígens i bagatges molt diversos.**

Biblioteca Sant Pau – Santa Creu. Foto: Jordi Casañas

L'orientació dels serveis públics cap els usuaris significa tant comptar amb ells en la seva concepció i disseny com **involucrar-los en la seva prestació**. Tot i que la proximitat és consubstancial a les polítiques locals, precisament per les complexitats socials que s'estan donant, hauran d'incidir en apropar i fer partícips i implicar als ciutadans en els afers públics. En un món cada cop més interconnectat és on es corre més risc de

segmentació i individualització. I els programes i recursos públics **han de fomentar, precisament, el contacte, la socialització i la cohesió.**

Finalment, l'altre tret característic de les polítiques públiques i, en conseqüència també, dels equipaments públics (entre ells les mateixes biblioteques) seran la **cooperació i la transversalitat en la prestació de serveis**. Tot responent a la mateixa lògica de funcionament que propicien les noves tecnologies. La lògica moderna de l'especialització i de la creació tancada i concebuda per un individu ha donat pas a la transversalitat i a la multiplicitat en la generació de continguts que aporta la xarxa. La lògica d'un emissor cap a múltiples receptors està donant pas a una multiplicitat i una doble funció dels individus que actuen simultàniament tant com emissors que com receptors. De la mateixa manera els serveis públics (tant els educatius, com els socials i culturals) hauran de treballar des d'una estreta cooperació per tal de facilitar als ciutadans una atenció global, integral i molt més efectiva.

El posicionament de la biblioteca pública

En aquest context social la biblioteca pública ha de trobar el seu posicionament, adaptar-se i donar resposta als nous requeriments i necessitats, essent fidel a un dels seus principis i valors constitutius: ser un portal d'accés a la informació i fomentar la lectura.

Una de les conseqüències a la que empeny inexorablement el nou context social passa per concebre la biblioteca com un espai i **un servei cada cop més relacional** i menys com a contenidor d'informació. **Una autèntica àgora intergeneracional i diversa i un dels espais públics més multifuncionals i polivalents.**

Alguns el denominen com un “tercer espai” en contraposició als altres dos: el de casa i el de feina. Com un punt de trobada on poder experimentar, veure, observar, aprendre, jugar i ser.

Aquest seria el canvi conceptual més important respecte a la tradicional configuració que ha tingut l'equipament bibliotecari. L'altra, la de ser una plataforma d'accés a la informació, la de ser contenidora d'aquesta, la continuarà desenvolupant adequant-la als nous mitjans de transmissió que propicien els nous sistemes tecnològics.

En un context social que tendeix a la individualització, la biblioteca ha d'intensificar la funció **d'espai relacional, obert i que fomenta iniciatives col·lectives i d'aprenentatge compartit.** El fet d'accedir-hi de forma individualitzada, des de casa, des del lloc de treball, des d'altres punts de connexió gràcies als nous sistemes d'informació i comunicació planteja la necessitat de generar espais de socialització. Un espai més pensat per als propis usuaris que per als llibres. **Cal reforçar les experiències col·lectives i de participació.** En el nou context digital va creixent a importància de compartir i crear coneixement, i de fer-ho de forma col·lectiva.

Biblioteca Sant Pau – Santa Creu. Foto: Jordi Casañas

Han canviat els hàbits dels usuaris de la biblioteca pública, i per tant també els usos que fan dels serveis. D'acord amb les últimes dades estadístiques, podríem afirmar que el préstec s'estabilitza i s'incrementen altres usos de la biblioteca, com ara els vinculats a la participació en la programació cultural o en cursos d'aprenentatge. L'usuari s'està més temps a la biblioteca, utilitza més l'espai.

La biblioteca adquireix un altre rol fonamental en aquest nou context. La capacitat, el fet de **donar eines per trencar el risc de la fractura digital.** I de fer-ho no tan sols entre aquells que poden accedir a la informació i els que no en funció de si aquesta és de propietat pública o privada, sinó també entre aquells que tenen les competències i les habilitats per a fer servir aquests nous mitjans tecnològics i els que no.

La prevenció de la fractura digital és fonamental per al foment de la cohesió social: minimitzar l'analfabetisme digital entre diferents segments de població de la ciutat, així com facilitar l'accés a la informació i la seva transformació en coneixement.

L'equipament bibliotecari ha de tenir la capacitat de convertir-se en un centre d'aprenentatge obert i de promoció de la “lectura” o, millor dit, “lectures” atenent a la diversitat de formats i suports d'informació actualment existents. **El nucli del servei de les biblioteques públiques ha de continuar sent la lectura.** De fet, allò important de la funció de la biblioteca és promoure que es llegeixi, independentment del suport. Tot i que l'experiència de lectures és diferent

segons la forma –text, imatge o so- i encara manquen estudis concloents sobre les diferències en els processos cognitius que comporta la lectura de continguts digitals en diferents dispositius.

Biblioteca Sagrada Família. Foto: Jordi Casañas

La tasca de la biblioteca pública com a capacitadora s'hauria de complementar amb la seva funció orientadora i prescriptora. El seu rol de mediació és fonamental en un entorn d'accés il·limitat a la informació. Si aquesta funció també ha estat, tradicionalment, una facultat desenvolupada des dels equipaments bibliotecaris, en aquest nou context aquesta facultat serà encara més necessària. La multiplicació dels continguts i la facilitat per a generar-ne i distribuir-los, la multiplicitat d'emissors, així com la desaparició dels habituals proveïdors d'informació que fins ara estaven controlats per grans grups empresarials o estatals, converteixen als prescriptors i orientadors en les autèntiques figures clau per al processament de la informació.

I aquest dos rols, el de capacitador i el de mediador, combinats amb la seva facultat de convertir-se en un espai cada cop més relacional l'hi confereixen un gran potencial per a promoure **la generació de continguts amb valor afegit**. Aquesta és, potser, la tasca més complexa i sofisticada. Per això haurà de disposar dels recursos i serveis idonis per tal de fer possible trobades, encontres, projectes en cooperació i, sobretot, una infraestructura especialitzada que també possibiliti la difusió de nous continguts en aquests nous canals d'informació i comunicació.

Ens trobem amb la necessitat de donar forma a una nova tipologia de servei espai que es podria denominar com a biblioteca híbrida: haurà de poder reunir en un mateix espai un conjunt de fons en diferent suport (paper i digital) i al mateix temps oferir punts de connexió a la xarxa virtual.

Híbrida, també, perquè caldrà concebre el servei bibliotecari des de la seva vessant real -la dels equipaments, la del servei presencial- i des de la virtual -a través de la xarxa, sense limitacions horàries i ni de punt d'accés. Uns espais on es podran dur a terme diferents activitats, ja sigui la lectura i l'estudi, l'accés a Internet, reunions i trobades, presentacions, activitats públiques i de caire comunitari. I uns serveis que hauran de posar en primera línia el paper de prescriptora de la biblioteca.

Des de les biblioteques s'ha de **promoure la diversitat cultural no només com a reconeixement d'un fet ben constatat a la nostra realitat social, sinó també pel fet de tractar-se d'un element de riquesa i interacció social que cal potenciar**. Per tant, tot i que no és una tasca exclusiva dels equipaments bibliotecaris aquests tenen un paper transcendental per a fer accessible i proveir de la informació i serveis propis de la cultura de procedència d'aquesta diversitat de ciutadans, i de fer-la visible a la resta de la ciutadania.

Aquesta diversitat s'ha de situar en un **context de convivència basat en uns trets identitaris comuns i compartits**. I d'entre aquests, en el cas de Barcelona, sobresurt el català com a

llengua comuna i vehicular. Complementant la tasca desenvolupada per altres organismes, les biblioteques han de portar a terme, amb ambició, accions adreçades al coneixement i **ús del català com a llengua compartida entre aquesta ciutadania tant diversa**.

Les biblioteques juguen un paper destacat en les estratègies d'acomodació de la diversitat, i augmenten la confiança i la identificació amb la comunitat. Són, per tant, uns serveis essencials per a la cohesió social i la construcció de ciutadania.

També poden actuar com a autèntiques **difusores i plataformes de promoció del patrimoni cultural local**. Efectivament, en cooperació amb institucions com ara museus i arxius, les biblioteques poden ser autèntics aparadors en el món virtual global de la idiosincràsia del territori a on estan ubicades. Posar a disposició un catàleg de fons local així com donar-ho a conèixer entre els usuaris de procedència diversa és una altra de les funcions de la biblioteca durant els propers anys.

En un entorn de difuminació de les fronteres i classificacions tradicionals, en que la cooperació entre equipaments i serveis públics és fonamental per atendre a la creixent complexitat de la tipologia de demandes ciutadanes, en que les biblioteques han d'assumir funcions cada cop més properes a l'àmbit educatiu, comunitari social, o dels mateixos centres *media-lab*, és precisament quan cal mantenir la mateixa legitimació i reconeixement social que ha tingut en els darrers anys.

Biblioteca Sagrada Família. Foto: Jordi Casañas

La biblioteca s'ha de mantenir com a peça clau per al desenvolupament de polítiques de proximitat al costat de la resta d'equipaments i polítiques públiques, però ha de reforçar els seus trets diferencials en un moment en que les fronteres entre els diferents àmbits del saber i de la tipologia dels nous equipaments culturals s'estan esvaint.

Tot i que el seu rol com a facilitadors d'informació, documentació i coneixement és cada vegada més complex si que cal aprofundir en la seva singularitat recuperant la seva missió fonamental: afavorir i promoure el coneixement a partir de l'accés i transformació de la informació en coneixement.

A partir d'aquest reconeixement, de la seva especificitat, les biblioteques públiques tindran tres àmbits d'actuació preferent en col·laboració amb altres agents i institucions: l'enfortiment i millora de la recerca i l'educació; la contribució als processos d'innovació en tots els estaments de la societat; i el foment de la cohesió a nivell social i cultural.

Els valors de la biblioteca pública

Els valors que han anat associats a la biblioteca pública han estat, habitualment, els de reequilibrar les diferències socials i culturals entre la ciutadania, el de fomentar l'esperit crític

i la llibertat d'elecció, mitjançant l'accés al coneixement. En definitiva fomentar la saviesa de cadascun a partir de l'accés als continguts, independentment del seu suport, i la seva transformació en coneixement.

En el nou context i amb les noves tendències socials que s'han apuntat les característiques constitutives d'un servei com el de les biblioteques adquireixen una força especial: visió generalista del servei; espai i serveis per a tota la ciutadania i intergeneracionals; espais oberts i relacionals; serveis bàsics gratuïts que mantenen la qualitat dels serveis i dels fons oferts; un servei que genera confiança en uns espais que transmeten seguretat i comoditat; un servei on poden coexistir diferents opinions per tal de facilitar la capacitat d'elecció.

En parlar d'una visió generalista del servei es tracta d'oferir uns fons i un accés als continguts i informació en funció de les necessitats del ciutadà. En contraposició a la visió més especialitzada que s'ha d'oferir en altres equipaments bibliotecaris més específics les biblioteques públiques han de poder cobrir les demandes generals i més comunes.

Aquesta visió generalista del servei no es contradiu amb la necessitat d'oferir una certa especialització en els serveis. Poder satisfer els diferents interessos i necessitats de la diversitat d'usuaris passa per convertir la biblioteca pública, també, en un autèntic enllaç o pont cap a altres equipaments com ara les biblioteques universitàries, altres biblioteques de l'àmbit metropolità (que depenen d'altres institucions o entitats), o bé especialitzades en un àmbit concret que permetin la consulta de fons més específics.

Cal preservar una tipologia d'espai i serveis de caire intergeneracional, prou atents a la diversitat d'interessos i heterogeneïtat socials. Al costat del fenomen de la diversitat cultural, un dels reptes per a la major part de programes i equipaments públics és promoure espais de trobada de ciutadans de diferents edats i bagatges. A més, no cal oblidar com la tipologia de grups i sectors socials ha variat exponencialment a les darreres dècades amb l'augment de l'esperança de vida i els canvis en les estructures laborals, com ara els col·lectius de jubilats o aturats de llarga durada o la formació i reciclatge continu. La mobilitat social és també un fet donat els canvis i la flexibilitat propis de llocs de treball cada cop més temporals.

Potser aquesta diversitat condueix inevitablement a haver de convertir els equipaments bibliotecaris en espais relacionals. En punts on desenvolupar una activitat de socialització cada cop més demandada, en una societat on el consum d'una bona part dels continguts i creacions culturals es fa a través dels nous mitjans de comunicació i en un entorn privat i individualitzat. Des de la biblioteca es pot dur a terme aquesta transició entre el consum més individual cap a un entorn més social. El que alguns qualificarien com afegir context a la recepció d'aquesta informació per poder-la compartir amb altres usuaris. Tot i que també es tracta de generar coneixement de forma cooperativa. Espais de trobada i reunió, sala de presentacions i realització de diferents activitats culturals i comunitàries han de convertir la biblioteca en autèntic punt d'interacció social.

Mantenir l'accessibilitat als serveis bàsics i fonamentals de la Biblioteca serà clau per a convertir-se en espais de referència. Tant l'accés i consulta dels fons bibliotecaris així com el seu préstec, l'accés a Internet, l'orientació o assessorament per part dels professionals i tècnics bibliotecaris, l'ampliació dels horaris d'obertura, les activitats de promoció de la lectura així com d'altres vinculades amb l'autoaprenentatge, o bé l'adquisició de competències en l'ús de

les noves tecnologies de forma lliure són algunes de les característiques pròpies dels nous serveis que caldrà oferir o reforçar.

Al costat del valor de la gratuïtat en els serveis bàsics ha de mantenir-se amb el major nivell d'exigència, tal i com s'ha vingut donant en els darrers anys, la qualitat de la seva oferta de serveis. Això passa per continuar amb l'ampliació dels fons bibliotecaris, per mantenir i en alguns casos millorar l'eficiència del préstec interbibliotecari, per ampliar el catàleg de serveis complementaris i vinculats a altres programes i serveis públics que s'ofereixen a la ciutat. I, per últim, per a continuar i millorar l'impacte de les activitats adreçades al foment de la lectura. A aquests s'hauran d'afegir tot el conjunt de serveis telemàtics que començaran a oferir-se progressivament

I, finalment, ha de mantenir-se l'equipament bibliotecari, com un espai que genera i transmet confiança i seguretat en els usuaris. Un espai que tot i ser flexible, canviant i amb diversitat de serveis, manté com a tret identificatiu ser concebut com un espai prou càlid i prou confortable per a que els usuaris puguin sentir-se còmodes i acollits, independentment de la seva edat, condició social, interessos i opinions. Un espai que transmet confiança per a estar-s'hi.

Biblioteca Zona Nord. Foto: Jordi Casañas

4 Nous reptes i noves oportunitats per a les Biblioteques de Barcelona: 2011-2020

Biblioteques de Barcelona ha definit el marc on desenvolupar els seus objectius per als propers 10 anys, a partir d'unes línies d'actuació vinculades a àmbits de treball prioritaris.

A partir d'aquest nou context social que hem identificat, volem una biblioteca pública que sigui lloc de trobada, on és possible una cultura participativa i d'interrelació entre les persones i el mitjans, per poder facilitar l'accés al coneixement i a la creativitat de forma igualitària.

Per a assolir-ho, els 12 reptes prioritaris per als propers anys són:

1. La promoció de la lectura com a objectiu central i diferencial de la biblioteca pública
2. La generació de continguts en l'entorn digital
3. La participació en les polítiques de cohesió social
4. L'aposta per l'accessibilitat global
5. La resposta a la diversitat social i cultural
6. La necessitat de conèixer millor els usuaris
7. La construcció de l'acció a partir de la cooperació i la participació
8. L'adequació dels perfils professionals
9. La proximitat i la sostenibilitat com a valors centrals
10. El desplegament de la xarxa territorial al 2020
11. La construcció d'una dimensió del servei amb mirada metropolitana
12. La vinculació de la *Biblioteca Central Urbana* de Barcelona (BPE) a la xarxa de la ciutat

1. La promoció de la lectura com a objectiu central i diferencial de la biblioteca pública

- Biblioteques de Barcelona vol mantenir la mateixa legitimació i reconeixement social dels darrers anys com a peça clau per al desenvolupament de polítiques de proximitat, però conscient que ha de reforçar els seus trets diferencials.
- La característica identificativa de la biblioteca ha de ser la capacitat de convertir-se en un centre d'aprenentatge obert, però, i especialment, de promoció de la "lectura" o, millor dit, de les "lectures" atenent a la diversitat de formats i suports.
- La lectura – en diferents canals – continua sent, en el nou entorn digital, una competència imprescindible per a l'accés a la informació i al coneixement.

ÀMBIT	LÍNEES D'ACTUACIÓ
Promoció de la lectura	Increment i millora de la col·lecció: revisió de polítiques de col·lecció de ciutat i de proximitat
	Integració de la diversitat de suports i canals
	Impuls de polítiques de promoció i dinamització de la col·lecció
	Identificació d'espais per estimular la lectura
	Promoció d'una major vinculació de la programació cultural amb la col·lecció
	Incorporació del servei de préstec de continguts digitals
	Avaluació de les iniciatives de lectura digital i difusió dels resultats
Centre obert d'aprenentatge	Accent en la formació digital, especialment en la gent gran
	Identificació de la programació cultural, com a instrument d'aprenentatge
	Impuls a l'alfabetització informacional, en especial en els infants i el sector jove
	Participació activa en el Pla d'Alfabetització digital
Espai relacional	Valoració de l'espai per estar, crear i compartir

2. La generació de continguts en l'entorn digital

- La transformació a la societat digital comporta, i comportarà encara més, canvis a la biblioteca, tant a nivell d'espai com a nivell de serveis. En parlar de l'espai, i en un context social que tendeix a la individualització, Biblioteques de Barcelona vol intensificar la seva funció d'espai relacional, obert i de foment a les iniciatives col·lectives i d'aprenentatge compartit.
- Quant als serveis, vol posar l'accent en la seva funció d'orientadora i prescriptora. El seu rol de mediació és fonamental en un entorn d'accés il·limitat a la informació i de diversitat creixent. I, a més, per al seu reconeixement, és prioritària la seva capacitat de generació de continguts amb valor afegit.
- La col·lecció, la física i la virtual, és el producte central de la biblioteca. Aquesta doble dimensió de la biblioteca cal aplicar-la també als serveis. L'aposta de Biblioteques de Barcelona per la Biblioteca digital és present i futur immediat, tant pel què fa a la digitalització com a la creació de nous continguts.
- Les iniciatives locals han d'encaixar en les polítiques d'àmbit de país, en base a un treball cooperatiu i buscant complementarietat. L'acció de les biblioteques públiques en situar a la xarxa els fons locals és clau, així com la creació de continguts facilitant la interacció dels ciutadans a través de les eines 2.0.
- En la resposta a les noves necessitats de la societat digital, els reptes més rellevants de Biblioteques de Barcelona en aquesta nova etapa són: l'accés als recursos i als serveis des de dispositius mòbils; una única porta d'accés – independentment d'on i de qui siguin els recursos – per a l'usuari; la identificació de les necessitats dels diferents perfils d'usuaris i la creació de continguts.

ÀMBIT	LÍNEES D'ACTUACIÓ
Continguts digitals	Participació activa en els iniciatives digitals de país
	Creació i promoció de continguts digitals
	Promoció de programes de "Memòria històrica"
Iniciatives col·lectives	Promoció d'espais i canals per a la creació de continguts digitals
	Creació de continguts audiovisuals
Funció de prescripció	Impuls de la biblioteca com a facilitadora, medidora i prescriptora
	Impuls en facilitar serveis a través de xarxes socials i web
	Identificació de diferents perfils d'usuaris per a la definició de serveis
	Aposta per l'excel·lència i la qualitat
	Accent en el valor de la qualitat en la selecció

3. La participació en les polítiques de cohesió social

- Biblioteques de Barcelona té una funció decisiva en el foment de la cohesió social i en el marc de les polítiques de ciutat.
- Els tres àmbits fonamentals són: La biblioteca com a espai públic de trobada, no exclouent; la biblioteca com a impulsora dels valors de la interculturalitat i dels valors comuns, i la biblioteca actuant en la prevenció de la fractura digital, minimitzant l'analfabetisme digital entre diferents segments de població de la ciutat, i facilitant l'accés a la informació i la seva transformació en coneixement.

ÀMBIT	LÍNEES D'ACTUACIÓ
Espai obert i de convivència	Iniciatives per donar a conèixer la biblioteca a col·lectius diversos
	Accions de promoció del carnet, per reforçar sentit de pertinença
	Disseny de la programació cultural que integri els valors de cohesió
	Iniciatives per fomentar la convivència
	Impuls del treball cooperatiu i complementari amb altres agents
Espai d'intercanvi de coneixements	Accions per superar la fractura digital
	Activitat per promoure el coneixement de les diferents llengües
	Iniciatives per aprendre dels altres
	Impuls a programes intergeneracionals

4. L'aposta per l'accessibilitat global

- L'accessibilitat als espais, als continguts i als serveis és un valor de la biblioteca pública i un dels aspectes cabdals per a Biblioteques de Barcelona.
- Hem de comptar amb l'entorn virtual per incrementar els nivells d'accessibilitat als serveis
- Per tal de millorar l'accessibilitat s'ha de valorar l'ampliació de l'horari d'obertura en els equipaments de determinades zones que així ho requereixin.
- També la tecnologia mòbil i l'aplicació de la radiofreqüència (un sistema d'informació i control sobre la circulació i usos dels fons) haurien de facilitar i perfeccionar alguns dels serveis actuals.
- I en aquest repte, destacar la importància en la millora de l'accessibilitat i d'aconseguir arribar amb les millors condicions a col·lectius amb necessitats i requeriments especials, amb dispositius de suport, amb la senyalització d'espais i serveis i amb els formats tecnològics utilitzats.

ÀMBIT	LÍNEES D'ACTUACIÓ
Entorn virtual	Accés a més informació i serveis en línea
	Accés a informació i serveis per tecnologia mòbil
	Aposta per als continguts amb llicència "creative commons"
Entorn presencial	Garantia d'accés als espais i als serveis a persones amb diferents discapacitats
	Impuls als programes per superar les dificultats en la lectura i de comprensió lectora
	Introducció de la radiofreqüència
	Introducció de serveis mòbils per promocionar i donar a conèixer els serveis de la biblioteca pública
	Adequació dels horaris a necessitats territorials específiques
	Impuls del treball cooperatiu i complementari amb altres agents

5. La resposta a la diversitat social i cultural

- Hem de donar resposta a una major diversitat social i cultural de la ciutat, donat el fenomen migratori dels darrers anys i la multiplicació de la mobilitat social. En aquest sentit és imprescindible incorporar en els equips de treball professionals amb bagatges culturals i habilitats lingüístiques apropiades per a aquest context.
- Incrementar iniciatives que ajudin a posar en valor els beneficis de la societat intercultural.
- Finalment, i complementant la tasca desenvolupada per altres organismes, hem de portar a terme amb ambició accions adreçades al coneixement i ús del català com a llengua vehicular i comuna entre aquesta ciutadania tant diversa.
- Biblioteques de Barcelona incorpora aquestes iniciatives en el Pla municipal per a la interculturalitat de la ciutat.

ÀMBIT	LÍNEES D'ACTUACIÓ
Societat intercultural	Participació activa en els programes del Pla municipal per a la interculturalitat
	Activació de programes per facilitar la convivència: de relació, culturals i lingüístics
	Activitats per al coneixement intercultural
	Impuls de programes per reforçar els valors democràtics
	Coneixement del català, com a llengua de comunicació
	Foment a l'aprenentatge de llengües
	Incorporació de professionals amb bagatges culturals diversos

6. La necessitat de conèixer millor els usuaris

- Per a la definició de serveis, i la seva comunicació selectiva, és fonamental conèixer i identificar els canvis en els usos de les biblioteques i els diferents perfils d'usuari, amb interessos diversos.
- El carnet de Biblioteques de Barcelona ens ajuda a conèixer qui són els nostres usuaris. Des de Biblioteques de Barcelona volem impulsar iniciatives per a que tots els usuaris disposin de carnet, per tal que els indicadors a partir del seu ús aportin una aproximació clara sobre les seves necessitats i demandes, així com utilitzar altres mecanismes de coneixement de l'ús de les biblioteques, com poden ser les opinions de lectura dels usuaris o les plataformes de les webs socials.
- En l'àmbit de la segmentació de serveis, iniciar accions per arribar a grups identificats de no usuaris (gent gran) i per construir serveis més específics per a determinats perfils d'usuaris (col·lectiu jove).

ÀMBIT	LÍNEES D'ACTUACIÓ
Usuaris	Coneixement dels diferents perfils d'usuari
	Promoció del carnet
	Increment de l'anàlisi dels canals de participació i d'intercanvi
	Promoció d'estudis qualitius amb el sector de gent gran i de joves
	Definició d'estratègies per arribar a aquests col·lectius
	Definició d'un servei bibliotecari específic per a gent jove
Usos	Anàlisi dels diferents usos de la biblioteca, presencials i virtuals
	Adequació d'espais i serveis als canvis

7. La construcció de l'acció a partir de la cooperació i la participació

- Promoure la comunicació i la participació dels usuaris en la definició d'espais i serveis ha de ser un dels eixos de treball de Biblioteques de Barcelona en els propers anys. Hem de saber "escoltar".
- En l'esfera virtual les xarxes socials, i altres dinàmiques de treball cooperatiu, han de servir per intensificar aquesta implicació, creant comunitat, i co responsabilitat dels usuaris i de la resta de ciutadans amb la biblioteca.
- En paral·lel també s'han de desplegar, en coordinació amb els diferents districtes de la ciutat, altres mecanismes de participació territorial. Aquests han de servir per ajustar la implicació de l'equipament bibliotecari en el territori en que està actuant i per a complementar la mirada més sectorial i global que es dóna a la Comissió de Lectura Pública.

ÀMBIT	LÍNEES D'ACTUACIÓ
Comunicació	Impuls als nous canals de comunicació digitals
	Comunicació a partir de perfils i sectors específics
	Incorporació activa del màrqueting de serveis
Cooperació	Increment de la cooperació amb els sectors socials
	Increment de cooperació amb els sectors educatius
	Impuls a la cooperació territorial
Participació	Impuls del rol actiu de la Comissió de lectura pública
	Participació activa en els Consells d'equipaments i altres mecanismes de participació territorial
	Ús de les xarxes socials com a canals de participació
	Creació de comunitats actives
	Compromís de retorn a les propostes i iniciatives
	Impuls al voluntariat, obrint noves vies d'actuació
	Participació activa en el Pla director municipal de Participació ciutadana

8. L'adequació dels perfils professionals

- Per a l'adequació dels espais i serveis bibliotecaris al nou context social caldrà repensar i reorientar els perfils professionals dels equips de treball de Biblioteques de Barcelona.
- Caldrà fer evolucionar els perfils dels equips i incorporar-ne de nous. Per destacar-ne alguns aspectes, en l'apartat de planificació, d'administració i de gestió reforçar i ampliar les funcions de comunicació i màrqueting, per una banda, i de suport tècnic en l'entorn de les noves tecnologies de la informació i la comunicació, per l'altra.
- En l'apartat d'atenció al públic cal aprofundir en les facultats dels bibliotecaris per a actuar com a prescriptors i orientadors per als diferents usuaris per tal de donar resposta als seus interessos.
- Al mateix temps, caldrà treballar en l'especialització dels equips de cada biblioteca en funció de la especificitat dels fons de cadascuna d'elles i, també, en funció de les característiques socials del territori on estan ubicades.

ÀMBIT	LÍNEES D'ACTUACIÓ
Perfils professionals	Revisió del catàleg de llocs de treball de Biblioteques de Barcelona
	Reformulació del catàleg de competències, a partir de l'anàlisi de necessitats
	Reforç del perfil de formadors en els equips
	Millora de les competències com a prescriptors
	Millora de les competències relacionades amb el treball en cooperació i en xarxa
	Reforç de les competències tecnològiques
	Incorporació als equips de nous perfils, segons necessitats de la biblioteca
	Implementació de les especialitzacions : àrees infantils i TICs
	Reformulació de les funcions de les Biblioteques de districte en relació a les biblioteques de proximitat

9. La proximitat i la sostenibilitat com a valors centrals

- La proximitat és un dels valors de Biblioteques de Barcelona. En finalitzar el desplegament de la xarxa qualsevol ciutadà de Barcelona disposarà d'un equipament bibliotecari a uns 20 minuts caminant des del seu domicili (aproximadament 800 metres).
- A més, tot i que les Biblioteques de Barcelona ofereixen un seguit de serveis bàsics comuns, establerts per un catàleg de serveis estandarditzats, és important que cada biblioteca tingui el seu propi projecte d'equipament en funció de les característiques singulars de cada barri i territori on s'ubica.
- Biblioteques de Barcelona vol que el principi de sostenibilitat sigui un dels fonaments tant de cara a la construcció de nous equipaments com per a la seva gestió i funcionament; sostenibilitat que tant fa referència al vessant mediambiental com a l'econòmic i social.
- Després de més de 10 anys des de l'inici del desplegament del Pla de Biblioteques de Barcelona, alguns dels equipaments bibliotecaris de la ciutat necessiten una revisió i posada a punt en el manteniment i la millora dels edificis i en la recerca d'una major eficàcia i eficiència energètica. Biblioteques de Barcelona vol que cada biblioteca disposi i asseguri el grau de confort i qualitat que han tingut fins ara.

ÀMBIT	LÍNEES D'ACTUACIÓ
Proximitat	Definició del catàleg de serveis de ciutat i projectes de centre per biblioteca
Sostenibilitat	Planificació dels nous projectes i serveis amb criteris de sostenibilitat
	Impuls a la cooperació interinstitucional en la gestió
	Recerca de noves vies de finançament per a projectes concrets
	Millora de les instal·lacions des d'una perspectiva mediambiental
	Millora de les polítiques de manteniment en els equipaments
	Iniciatives a les biblioteques per a la conscienciació mediambiental

10. El desplegament de la xarxa territorial al 2020

Avaluades les necessitats de la ciutat en funció de les zones de transformació urbana que comporten una redistribució de la població, i a les noves necessitats socials de determinats territoris, la xarxa de biblioteques de la ciutat de Barcelona podria comptar al final del 2020 de com a màxim 50 biblioteques a les quals caldrà sumar la Biblioteca Central Urbana de Barcelona (BPE).

- 8 noves biblioteques i 10 actuacions de millora.
- La xarxa de biblioteques públiques de Barcelona:
 - 50 biblioteques (10 de districte i 40 de proximitat)
 - La BPE.

La xarxa de Biblioteques de Barcelona al 2020

[Veure annex 3 ampliat]

ÀMBIT	LÍNEES D'ACTUACIÓ
Cooperació institucional	Redefinició del marc de cooperació i de suport de la Diputació de Barcelona, en funció del creixement de la xarxa de biblioteques de la ciutat
	Cooperació amb els districtes en la definició dels programes funcionals dels nous equipaments
	Impuls, conjuntament amb els districtes, de les intervencions de millora necessàries en els equipaments existents
	Definició del marc de cooperació amb la Generalitat de Catalunya, pel que fa al suport a la inversió i a la prestació de determinats serveis nacionals i a la participació de Biblioteques de Barcelona en projectes d'abast de país

PLANIFICACIÓ PER AL PERÍODE 2011-2020			
PERÍODE 2011-2020	NOVA BIBLIOTECA	NOU EQUIPAMENT	INTERVENCIIONS DE MILLORA
Ciutat Vella			
Biblioteca Sant Pau-Santa Creu		2015-2019	
L'Eixample			
Biblioteca Agustí Centelles		2011	
Biblioteca Joan Miró			2011-2015
Sants-Montjuïc			
Biblioteca Vapor Vell			2015-2019
Biblioteca La Marina del Prat Vermell	2015-2019		
Biblioteca La Bordeta - Can Batlló	2015-2019		
Les Corts			
Biblioteca Les Corts-Vidre		2011-2015	
Sarrià-Sant Gervasi			
Biblioteca Sant Gervasi-Joan Maragall	2011-2015		
Biblioteca Sarrià	2015-2019		
Biblioteca Sant Gervasi Sud	2015-2019		
Gràcia			
Biblioteca Vallcarca i els Penitents - M.A.Cot	2011		
Biblioteca Camp d'en Grassot	2015-2019		
Horta-Guinardó			
Biblioteca Guinardó-Mercè Rodoreda			2011-2015
Biblioteca Montbau-Albert Pérez Baró		2015-2019	
Biblioteca Vall d'Hebron			
Nou Barris			
Biblioteca Canyelles		2015-2019	
Biblioteca Nou Barris			2011-2015
Biblioteca Cotxeres Borbó		2011	
Biblioteca Prosperitat	2011-2015		
Sant Andreu			
Biblioteca Trinitat Vella- José Barbero	2011		
Biblioteca Antiques Casernes de Sant Andreu	2011-2015		
Sant Martí			
Biblioteca Poblenou-Manuel Arranz			2011-2015
Biblioteca Ramon d'Alòs-Moner		2015-2019	
Biblioteca Sant Martí de Provençals		2015-2019	
Biblioteca Camp de l'Arpa-Alchemika	2012		
Biblioteca El Clot - Glòries	2013		
Biblioteca Diagonal Mar			

INTERVENCIIONS PREVISTES
OBRES EN CURS
EN FASE DE PROJECTE
EN FUNCIÓ CREIXEMENT POBLACIÓ

11. La construcció d'una dimensió del servei amb mirada metropolitana

- Tot i que cal desenvolupar encara més la vinculació de les Biblioteques de Barcelona amb els territoris dels barris i districtes de la ciutat on estan emplaçades, s'ha de començar a considerar la seva dimensió metropolitana. La propera construcció de la Biblioteca Central Urbana, al costat del Parc de la Ciutadella, ha de ser definitiva per tal d'encaminar aquest servei també en aquesta direcció.

ÀMBIT	LÍNEES D'ACTUACIÓ
Biblioteques metropolitanes	Relació amb les biblioteques de l'àrea metropolitana per l'intercanvi d'experiències i compartir projectes
	Cooperació per compartir recursos en la definició de serveis
	Coordinació en la programació cultural
	Comunicació amb les ciutats metropolitanes en la fase de planificació de nous equipaments

12. La vinculació de la *Biblioteca Central Urbana de Barcelona* a la xarxa de la ciutat

- La construcció de la BCU a Barcelona ha de ser una oportunitat per vincular aquesta biblioteca amb la xarxa local existent. La BCU ha de tenir funcions més enllà de les local i/o metropolitanes, però aquesta constatació no ha de ser incompatible amb el fet que sigui la central de la ciutat, com ja passa amb altres equipaments culturals.
- Amb la BCU en funcionament, caldrà re situar les funcions de les biblioteques de districte i de proximitat.
- I introduir canvis en la gestió actual del servei. Modificació d'Estatuts del CBB

ÀMBIT	LÍNEES D'ACTUACIÓ
BPE en construcció	Definició dels diferents nivells de funcions de la biblioteca, en funció de l'àrea d'influència
	Definició de l'encaix de la BCU amb la xarxa de ciutat
	Establiment d'acords estables de cooperació entre les diferents administracions
BPE en funcionament	Redefinició del marc d'actuació i funcionament del Consorci de BB.
	Redefinició dels tres nivells de servei a la ciutat: BCU, Districte i proximitat

Apèndix 1 Quadre d'evolució indicadors 1998-2010

	Aprovació PLA del Biblioteques de Barcelona	Creació del Consorci de Biblioteques de Barcelona	Últim any amb dades tancades	
SERVEIS	1998	2001	2005	2009
HABITANTS BARCELONA	1.505.581	1.527.190	1.593.075	1.615.908
TOTAL EQUIPAMENTS	18	25	29	35
INTERVENCIIONS ACUMULADES		9	17	27
TOTAL METRES QUADRATS SUPERFÍCIE	11.087	19.910	34.591	48.373
MITJANA M2 PER BIBLIOTECA	616	796	1.193	1.382
TOTAL HORES SETMANA	592	955	1.254,50	1.528
MITJANA HORES OBERTURA PER BIBLIOTECA	32,9	38,2	43,3	43,7
TOTAL COL·LECCIÓ	434.780	713.828	1.182.087	1.813.091
MITJANA DOCUMENTS PER HABITANT	0,29	0,47	0,74	1,12
INVERSIÓ REALITZADA	1998	2001	2005	2009
DESPESA CORRENT		7.055.068 €	15.544.089 €	24.428.154 €
INVERSIONS			10.757.862 €	10.039.361 €
DESPESA TOTAL PER HABITANT			16,5 €	21,3 €
IMPACTE DEL SERVEI	1998	2001	2005	2009
INSCRITS		192.204	442.258	740.670
% POBLACIÓ INSCRITA		12,6	27,8	45,8
VISITES	1.362.840	2.327.815	4.421.266	6.119.946
VISITES PER HABITANT	0,9	1,5	2,8	3,8
PRÉSTECs	759.658	1.409.596	3.713.484	4.390.933
PRÉSTECs PER HABITANT	0,5	0,9	2,3	2,7
USOS DE PRÉSTEC		580.485	1.277.558	1.457.038
USOS PRÉSTECs PER HABITANT		0,4	0,8	0,9
USOS INTERNET		137.434	425.380	814.559
ASSISTENTS ACTIVITATS CULTURALS	14.459	17.022	73.730	68.671
MITJANA ASSISTENTS PER ACTIVITAT CULTURAL	47	47	28	32

Apèndix 2 Biblioteques de Barcelona al 2020 per districtes

Districte de Ciutat Vella

Actuacions 2011-2020

- Trasl·lat de la biblioteca **Sant Pau – Santa Creu**, que passa a tipologia de districte

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió calendari
Sant Pau – Santa Creu	Districte	Trasl·lat a nou equipament	2015-19
Francesca Bonnemaison	Proximitat		
Barceloneta – La Franternitat	Proximitat		
Gòtic – Andreu Nin	Proximitat		

Districte de L'Eixample

Actuacions 2011-2020

- Ampliació i adequació de la biblioteca **Joan Miró**.

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió calendari
Sagrada Família	Districte		
Agustí Centelles	Proximitat		2011
Fort Pienc	Proximitat		
Joan Miró	Proximitat	Actuació de millora	2011-15
Sant Antoni-Joan Oliver	Proximitat		
Sofia Barat	Proximitat		

 – en funcionament, sense intervenció prevista
 – transl·lat a nou equipament
 – actuacions de millora

Districte de Sants – Montjuïc

Actuacions 2011-2020

- Nova biblioteca de proximitat a la zona de transformació urbana de **La Marina del Prat Vermell**
- Nova biblioteca de districte a la zona de transformació urbana al barri de **La Bordeta - Can Batlló**
- Adequació de la biblioteca **Vapor Vell**, que passa a tipologia de biblioteca de proximitat.

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió calendari
<i>La Bordeta - Can Batlló</i>	<i>Districte</i>	<i>Nova biblioteca</i>	
Francesc Candel	Proximitat		
La Marina del Prat Vermell	Proximitat	Nova biblioteca	
Poble-Sec – Francesc Boix	Proximitat		
Vapor Vell	Proximitat	Actuació de millora	

Districte de Les Corts

Actuacions 2011-2020

- Iniciat durant el mandat 2007-2011, trasllat de la biblioteca Can Rosés a **Les Corts – Vidre**, de districte.
- La biblioteca **Les Corts – Miquel Llongueras** passa a tipologia de biblioteca de proximitat.

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió calendari
Les Corts – Vidre	Districte	Trasllat a nou equipament	2011-15
Les Corts – Miquel Llongueras	Proximitat		

- – en funcionament, sense intervenció prevista
 – nova biblioteca
 – trasllat a nou equipament
 – actuacions de millora

Districte de Sarrià – Sant Gervasi

Actuacions 2011-2020

- Iniciada durant el mandat 2007-2011, nova biblioteca de districte **Sant Gervasi – Joan Maragall**.
- Nova biblioteca a **Sarrià**
- Nova biblioteca a **Sant Gervasi Sud**

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió calendari
Sant Gervasi – Joan Maragall	Districte	Nova biblioteca	2011-15
Sarrià	Proximitat	Nova biblioteca	2015-19
Sant Gervasi Sud	Proximitat	Nova biblioteca	2015-19
Clarà	Proximitat		
Collserola – Josep Miracle	Proximitat		

Districte de Gràcia

Actuacions 2011-2020

- Nova biblioteca al **Camp d'en Grassot**

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió calendari
Jaume Fuster	Districte		
Camp d'en Grassot	Proximitat	Nova biblioteca	2015-19
Vallcarca i els Penitents – M.A. Cot	Proximitat		2011
Vila de Gràcia	Proximitat		

Districte d'Horta – Guinardó

Actuacions 2011-2020

- Adequació de la biblioteca **Guinardó - Mercè Rodoreda**.
- Trasl·lat de la biblioteca **Montbau – Albert Pérez Baró**.
- En funció de la confirmació del creixement de la població a la zona de Vall d'Hebron – La Clota, nova biblioteca.

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió calendari
Guinardó – Mercè Rodoreda	Districte	Actuació de millora	2011-15
El Carmel – Juan Marsé	Proximitat		
Horta-Can Mariner	Proximitat		
Montbau-Albert López Baró	Proximitat	Trasl·lat a nou equipament	2015-19
Vall d'Hebron – La Clota	Proximitat	Nova biblioteca	

Districte de Nou Barris

Actuacions 2011-2020

- Nova biblioteca de districte a la **Prosperitat**.
- Adequació de la biblioteca **Nou Barris**, que passa a tipologia de biblioteca de proximitat.
- Trasl·lat de la biblioteca **Canyelles**.

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió calendari
Prosperitat	Districte	Nova biblioteca	2011-15
Nou Barris	Proximitat	Actuació de millora	2011-15
Canyelles	Proximitat	Trasl·lat a nou equipament	2015-19
Cotxeres Borbó	Proximitat	Trasl·lat a nou equipament	2011
Les Roquetes	Proximitat		
Zona Nord	Proximitat		

- – en funcionament, sense intervenció prevista
- – nova biblioteca
- – trasllat a nou equipament
- – actuacions de millora
- – en funció creixement població

Districte de Sant Andreu

Actuacions 2011-2020

- Iniciada durant el mandat 2007-2011, nova biblioteca **Antigues Casernes de Sant Andreu**.

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió calendari
Ignasi Iglésias – Can Fabra	Districte		
Antigues Casernes de St Andreu	Proximitat	Nova biblioteca	2011-15
Bon Pastor	Proximitat		
La Sagrera – Marina Clotet	Proximitat		
Trinitat Vella – José Barbero	Proximitat		2011

Districte de Sant Martí

Actuacions 2011-2020

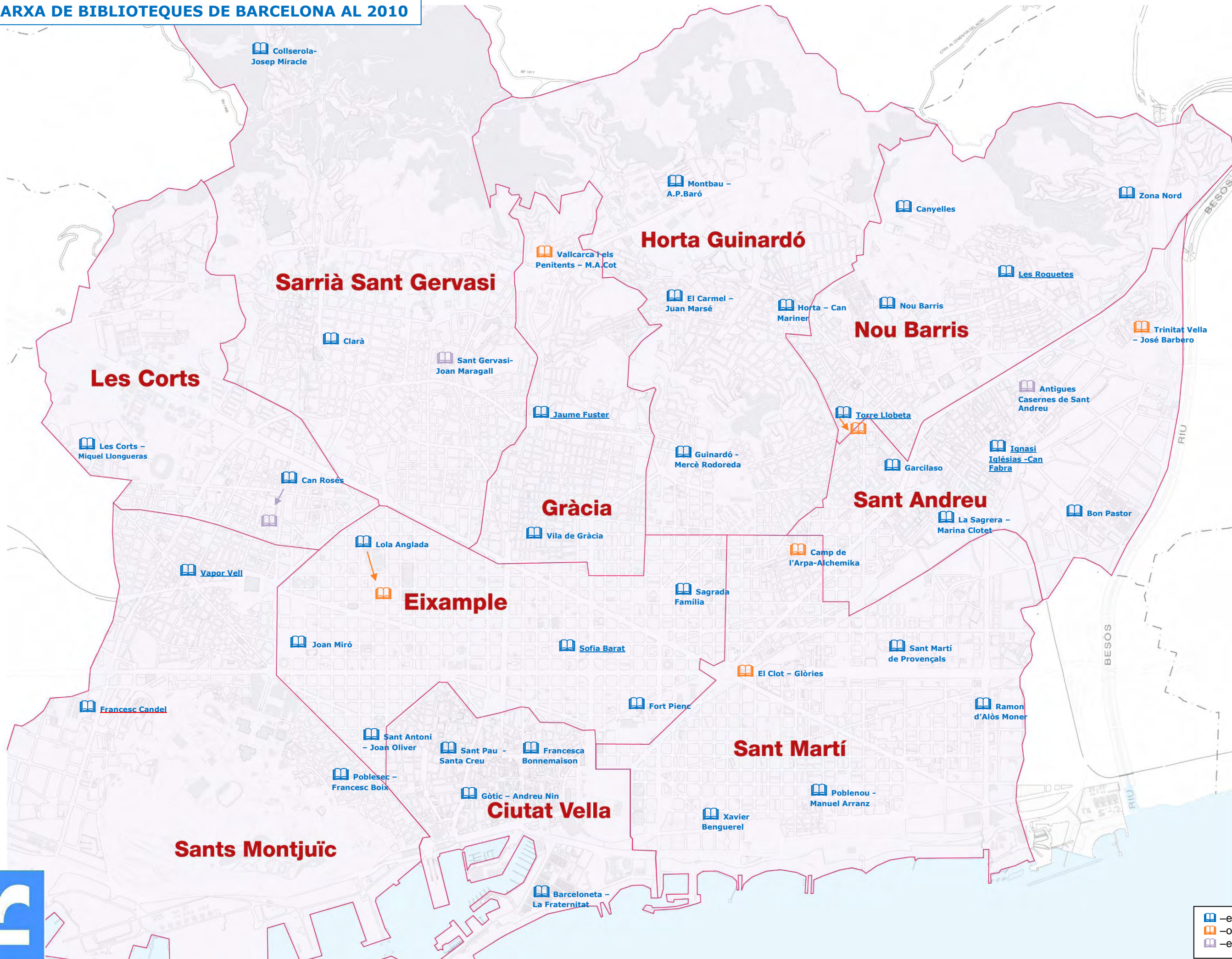
- Ampliació i adequació de la biblioteca **Poblenou – Manuel Arranz**, que passa a tipologia de biblioteca de districte.
- Iniciada durant el mandat 2007-2011, nova biblioteca **Camp de l'Arpa - Alchemika**.
- Iniciada durant el mandat 2007-2011, nova biblioteca **El Clot – Glòries**.
- Trasllat de la biblioteca **Ramon d'Alòs Moner**
- Trasllat de la biblioteca **Sant Martí de Provençals**
- En funció de la confirmació del creixement de la població a la zona de Diagonal Mar, nova biblioteca.

El mapa de biblioteques del 2020 en aquest districte serà:

Biblioteca	Tipologia biblioteca	Tipus d'actuació	Previsió calendari
Poblenou-Manuel Arranz	Districte	Actuació de millora	2011-15
Camp de L'Arpa – Alchemika	Proximitat	Nova biblioteca	2011-15
El Clot – Glòries	Proximitat	Nova biblioteca	2011-15
Ramon d'Alòs Moner	Proximitat	Trasllat a nou equipament	2015-19
Sant Martí de Provençals	Proximitat	Trasllat a nou equipament	2015-19
Xavier Benguerel	Proximitat		
Diagonal Mar	Proximitat	Nova biblioteca	

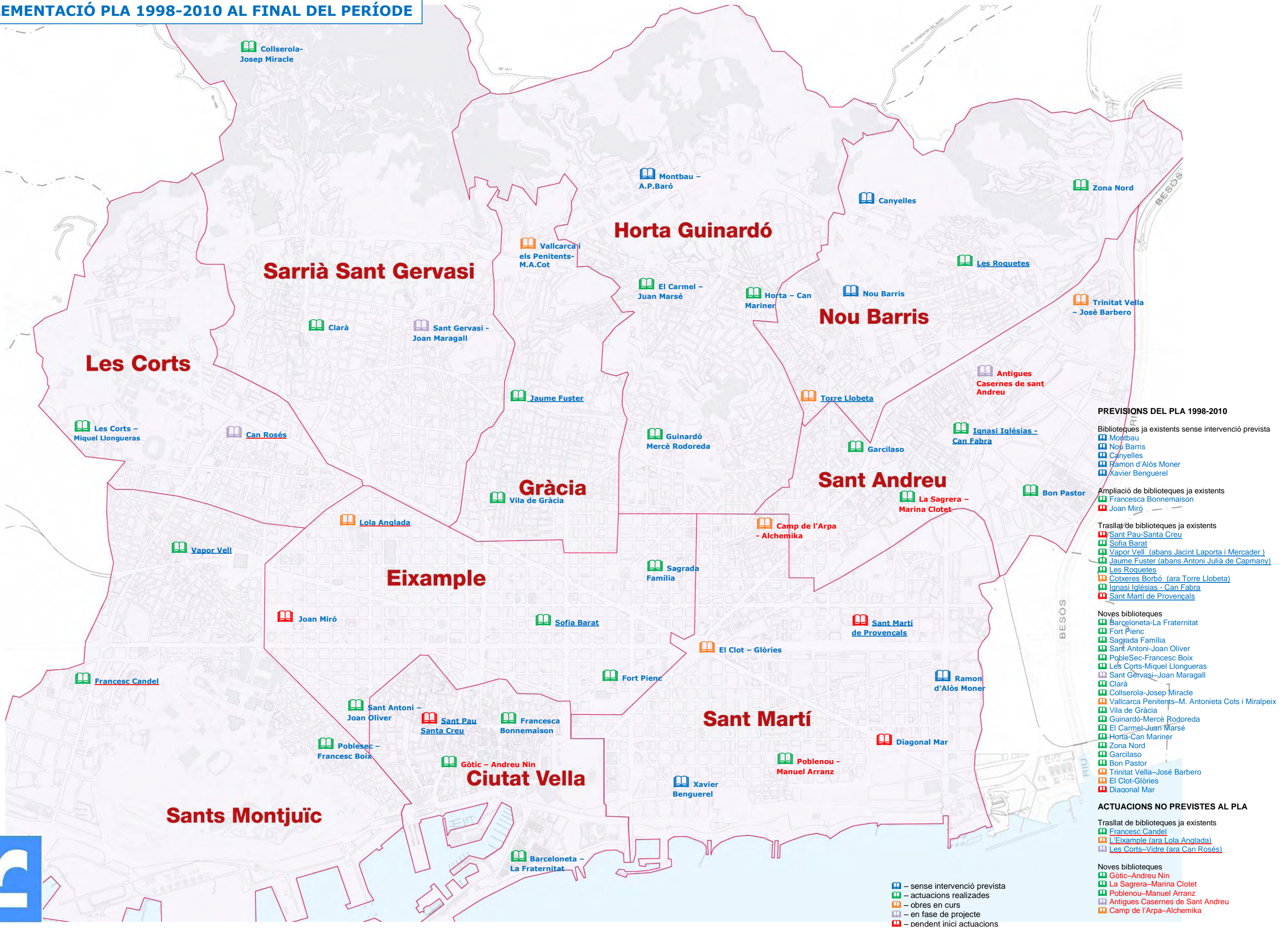
- – en funcionament, sense intervenció prevista
- – nova biblioteca
- – trasllat a nou equipament
- – actuacions de millora
- – en funció creixement població

- Annex 1** **La xarxa de Biblioteques de Barcelona al 2010**
- Annex 2** **Implementació del Pla de Biblioteques de Barcelona
1998-2010 al final del període**
- Annex 3** **La xarxa de Biblioteques de Barcelona al 2020**

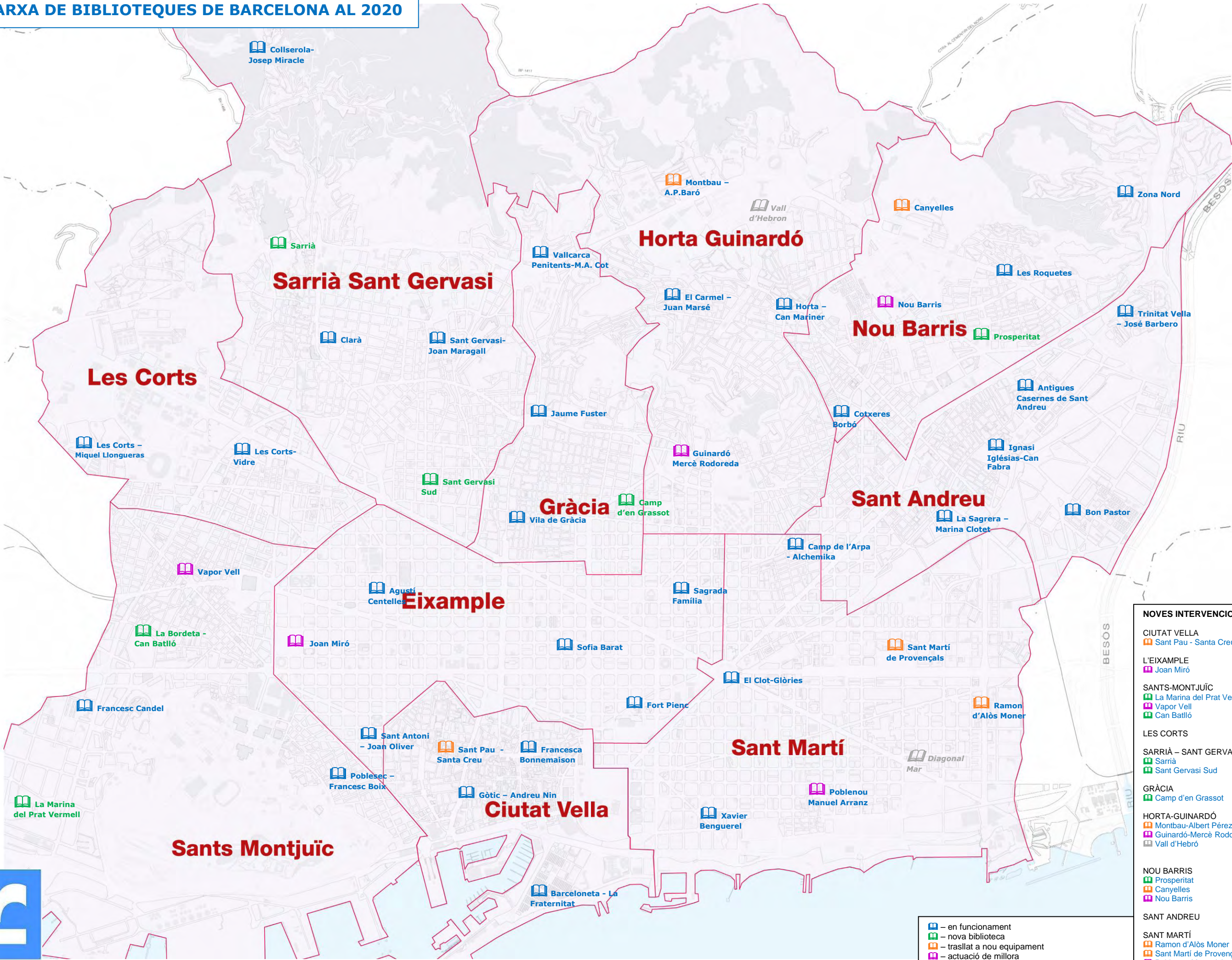

- en funcionament
- obres en curs
- en fase de projecte

IMPLEMENTACIÓ PLA 1998-2010 AL FINAL DEL PERÍODE

LA XARXA DE BIBLIOTEQUES DE BARCELONA AL 2020

NOVES INTERVENCIÓNS PER DISTRICTES	
CIUTAT VELLA	
	Sant Pau - Santa Creu
L'EIXAMPLE	
	Joan Miró
SANTS-MONTJUÏC	
	La Marina del Prat Vermell
	Vapor Vell
	Can Batlló
LES CORTS	
SARRIÀ – SANT GERVASI	
	Sarrià
	Sant Gervasi Sud
GRÀCIA	
	Camp d'en Grassot
HORTA-GUINARDÓ	
	Montbau-Albert Pérez Baró
	Guinardó-Mercè Rodoreda
	Vall d'Hebró
NOU BARRIS	
	Prosperitat
	Canyelles
	Nou Barris
SANT ANDREU	
SANT MARTÍ	
	Ramon d'Alòs Moner
	Sant Martí de Provençals
	Poblenou-Manuel Arranz

Biblioteques de Barcelona

La Rambla, 88, 3r

08002 Barcelona

biblios@bcn.cat

www.bcn.cat/biblioteques

Biblioteques de Barcelona

**Diputació
Barcelona**

**Ajuntament
de Barcelona**